

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXL. évfolyam • 2005. szeptember

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Muzsikált az erdő

Fotó: Szikra

Jó ötlet a „Muzsikál az erdő” rendezvénysorozat. Egy erdőmérnök és egy muzsikás az ágasvári tetőn azon tanakodott, hogy ezen a jó akusztikájú helyen milyen jól szólnának a fúvós hangszerek. Hogy a madarak csicsgése mellett nem is hangzana rosszul a dombtetőkről egymásnak felelgető kürt vagy trombita. Azután minden ment magától. Azaz nem magától, hanem Szabó Lajos erdőmérnök és Breznyán István karnagy lelkesedésétől.

A Fenyvespusztai Erdei Iskola a bázis. Itt már emlékművet is kapott a rendezvény. Az idei II. Mátrai Művészeti Napokat a kisterenyei kastélykertben Pallagi László, az Egererdő vezérigazgatója nyitotta meg. Ezután különböző helyszíneken szólalt meg a muzsika: Kisterenyén, Mátraverebélyen, Nemtiben, Mátramindszenten, Kazáron, Kozárdon, Szuhán, Mátraalmáson, Mátrakeresztesen, Pásztón, és végül a zárórendezvényen, Fenyvespusztán.

Fotó: Szikra

Völgye” rendezvénysorozat – melynek alapötletét szintén erdész találta ki – de az már nem zenéről, színelőadásokról szól, hanem üzletről.

A Muzsikál az erdő maradjon meg a kistelepülésekre épülő, közösséget formáló, alulról építkező rendezvénynek, melyet minden résztvevő magáénak érez. Ennél többet az erdészek saját presztízsük növelésére aligha tehetnek.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

A harmadik oldal

Ősi székházunk építését 1884. szeptember 10-i pécsi közgyűlésén batározta el a tagság. Ez a ház nekünk nemcsak kő és téglá, hanem az az épület, amit több száz magyar erdész és erdőbarát szíveleget hozott létre azzal a szándékkal, hogy ezt a meleget őrizték meg, míg él az Egyesület. Mi bízunk az igazság erejében és abban, hogy a ház visszatér, és a könyvtár is végső, első helyére költözhet.

Jelenlegi helyén úgy próbáltam berendezni, hogy aki jön, ottbón érezze magát. Az a vesszőparipám, amit állandóan bangoztatok, hogy az Egyesület nem hivatal, akkor sem, ha a legfontosabb adminisztrációt kell intézni, hanem olyan szellemi műhely, ahol hasznosulhat mindannak szellemisége, amit százötven esztendő alatt az Egyesület tettekrekszsége a szakma művelésével alkotott. Hogy mindenki jó szívvel, jó kedvvel jöjjön ide, beszéljenek egymás gondjairól, problémáiról, örömeiről. Hiszem, hogy ennél alkalmasabb hely nincs, amit az évszázados könyvekből áradó hangulat, a hely szelleme vált ki az ittlevőkből. Abol mindent barátsággal lehet megbeszélni, és nemcsak azt, hogy milyen jó bort ittam tegnap este, hanem azt is, hogy melyek a szakma legégetőbb kérdései.

A legfőbb összetartó erő volt az Egyesület. Volt négy asztal, ahol az Egyesület és a szakma vezetői tarokkoztak, olyanok mint Szűts Ferenc, Sali Emil, Rakoncai Zoltán, Babos Imre, akik játék közben beszéltek meg többek között az ágazat ügyes-bajos dolgait, és ez a baráti együttlét ki-sugárzott a mindennapi közös munkára is. De említetem a szoros kapcsolatot a helyi csoportokkal. Én mint egyesületi szervező titkár, mindenről tudtam, ami az országban a szakmával történik. És így a vezetés és a gyakorlat – mondbatmi – szoros kapcsolatban volt, legalábbis szakmailag, egymással. Ezt ma nagyon hiányolom, mert az életnek vannak nehez napjai, vannak szépségei is, de nincs annál szebb, mint amikor az egymás iránti barátságból, megbecsülésből születnek országépítő, nagy eredmények. Amikor aláírják, amiben megegyeztek, nem azt mondjuk, hogy a tarokkozás légköréből indult ki, hanem hogy az Egyesület megint tett valamit.

Ez az Egyesület. Nekem.

Riedl Gyula

Tartalom

Búcsú Riedl Gyulától.....254

Kenderes Kata, Tímár Gábor, Aszalós Réka, Bartha Dénes, Bodonczai László, Bölöni János, Ódor Péter, Standovár Tibor, Szmorad Ferenc: A magyarországi erdők természetességének vizsgálata IV.259

Magánerdőben262

Korlátozunk és védünk?.....264

Madas László, Koloszar József, Csépanyi Péter: A vágásos erdőből a szálalóerdőbe265

FAO támogatás újszerű erdőgazdálkodási módszerekhez268

Barna Tamás:
Csontos István Koronglövő
Emlékverseny270

Derzsényi Tibor: A jogász válaszol271

Járásai Lőrinc: Üzemtervek és kamarai utasítások I.272

Tardy János Magyar Örökség Díjat kapott273

Pápai Gábor: Kun Gábor levelét megírta.....273

Hubay Gruber Miklós: Mi lesz veled erdei kisvasút?274

Pápai Gábor: Győzött a természet275

Kovács Dávid: Vendégmunka tanulsággal276

Kollwenz Ödön: Vass Albert erdőmérnök is volt276

Sári Zsolt: A Nyírerdő Rt. és a bioenergia program279

Ötven éve Szegeden280

Garamszegi István: Kárpátaljai barangolás282

Pápai Gábor: Selmecet idézték a Vackor várban.....284

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXL. évfolyam 9. szám (szeptember)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **DR. SZIKRA DEZSŐ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrédi Pál, Apatóczy István, dr. Bartha Dénes, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járásai Lőrinc, Mihályfalvy István, dr. Sárvári János, Temesvári Erik, Zétényi Zoltán.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **CSERÉP JÁNOS elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2005. szeptember 6.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Riedl Gyula, 1914–2005. Fotó: Ormos Balázs. A búcsúztató fotóit Detrich M., Pápai G., Ormos B. és Zétényi Z. készítették.

Mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy szeretett

RIEDL GYULA vasdiplomás erdőmérnök

testvérünk, nagypapánk, tagtársunk,
az OEE tiszteletbeli tagja,
a Bedő Albert Emlékérem kitüntetettje,
a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár vezetője,
életének 91. évében
2005. augusztus 1-én csendesen elhunyt.

Az Országos Erdészeti Egyesület saját halottjának tekinti.

Búcsúztatását 2005. augusztus 25-én, 9,00 órakor a
Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárban tartjuk, majd

hamvait 11,15 órakor az Óbudai temetőben a katolikus szertartás szerint kísérfük utolsó útjára.

Emlékét szeretettel őrzik:
testvérei: Anna, Lackó, unokái: Móni, Barbara, Szonja, menyei: Marika, Éva, veje: Gábor, sógornője: Gizi,
rokonai, barátai, ismerősei,
az Országos Erdészeti Egyesület tagsága.

Gyászmise: 2005. augusztus 30. 17,15 órakor a Városmajori templomban.

Táviratcím: Moranszki Mónika, 1034 Budapest Szőlő u. 37. I/4.

Búcsú Riedl Gyulától

A Wágner Károly könyvtárban a Pilisi Parkerdőgazdaság Budapesti Erdészete és az Egyesület közös szervezésében vettünk végső búcsút Gyula bácsi hamvaitól. A könyvtár faragott díszasztalán felravatoltott urna alatt az Egyesület koszorúja, mellette az Egyesület zászlaja, amit Martos Ákos és Kacsvimzski Tamás hallgatók tartottak. Az érkezőket a cserlombbal feldíszített fahídon koszorú fogadta, mely jelezte, hogy hol lett rosszul Gyula bácsi. Ettől a pillanattól kezdve később csak rövid pillanatokra volt tudatánál.

Az előadóteremben folyamatos videóvetítés idézte Riedl Gyula élő alakját, azt a korszakot idézve, amikor Egyesületünk ősi székháza felépült.

A búcsúztató délelőtt 9 órakor kezdődött a 21. zsoltár idézetével, melyet Pápai Gábor olvasott fel. Ezután Cserép János elnök az Egyesület ne-

vében, majd Szász Tibor a seniorok nevében, Oroszi Sándor az Erdészettörténeli szakosztály nevében, végül a könyvtár és a Titkárság nevében Sárvári János és Ormos Balász búcsúzott. (Az utóbbiak gondolatait a főtükör olvastatta fel.)

Az erdészhimnusz elhangzása után, a hagyományokat követve, az előadóterembe vonultak a gyászoló jelenlévők, ahol a poharakba töltött vörösborral hajtottak fejet Gyula bácsi fényképe előtt, majd az emlékére üritett poharat összetörték.

Az egyházi búcsúszertartás az Óbudai Temető ravatalozójában zajlott. Koszorúk, csokrok, virágok borították a helységet. A pap búcsúszavai és a hamvak végső nyughelyre helyezése előtt Pápai Gábor mondta el Papp Lajos Átváltozásaink című versét. A szertartás, a búcsú az Erdészhimnusz hangjaival zárult.

Elnöki búcsúztató

Kedves gyászoló család, fájdalommal telt erdészek, barátok, tisztelők!

Búcsúzni gyűltünk egybe Gyula bácsi hamvaitól! Ezen a helyen, ahol valószínűleg a legjobban érezte magát az otthonon kívül. Rajongásig szeretett Egyesülete és a seregyeni könyv között, melyek közül néhány ki tudja hová kalldott volna el Gyula bácsi nélkül. A szakmán kívülállóknak bizonyára kicsit rendhagyónak tűnik a sajátos erdészbúcsúztató, de mindent úgy szerveztünk, ahogy Gyula bácsinak tetszene. Mert a selmeci hagyományt éppúgy tisztelte, mint az egyenes derekú, őszinte kollégákat.

Kilencvenegy éves hosszú élete 1914-ben kezdődött: a háborús cselekmények elől menekülő család a Heves megyei Makláron tartózkodott, amikor megszületett. Ahogy mesélte, IV. Károly király kihallgatáson fogadta édesapját, s így adódott, hogy – s ezt fénykép

bizonyítja – a király ölében is lovagolhatott négyéves korában.

Szülei meleg szeretettől átitatott, szigorú nevelésben részesítették. 1932-ben az esztergomi Szent Benedek-rendi Bencés Gimnáziumban érettségizett. Sportolt, és természetes volt, hogy a cserkész tízparancsolatának szelleme itatta át a kamaszkorú diák lelkét. Édesapja az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányi tagja, így már hetedik gimnazista korában az Erdészeti Lapok rendszeres olvasója. A családban se szeri, se száma az erdészeknek, így nincs csodáltnivaló abban, hogy az érettségi után a soproni Bányá-, Kohó- és Erdőmérnöki Főiskola Erdőmérnöki Karára iratkozott be. Főiskolai tanulmányai mellett őszinte lelkesedéssel élte a diákévek bolondságait, felszabadult lelkülettel, de minden helyzetben korrektül és becsülettel. Az Ifjúsági Kör lelkes tagja, meghatározó egyénisége, majd később titkára, a Szent Imre Kör elnöke. Mint szigorú erdőmérnök köszönthette báró Waldbott Kelemen egyesületi elnököt, és csodálhatta Bíró Zoltán szónoki tehetségét.

1939 májusában a család tizenhatodik erdésztagjaként vette át mérnöki oklevelét. Ennek öröme Schmauser bácsinál huszárrostélyost evett és vörösbort ivott, mely szokását hosszú életén keresztül hűen megtartotta.

Mérnöki munkáját Munkácson, a Latorica Részvénytársaságnál kezdte. Szolyván lett az erdőgondnokság ideiglenes vezetője.

Bustyaházára került, ahol Radó Gábor főerdőtanácsos kezébe tette le a hivatali esküt.

Ahogy visszaemlékezésében olvashatjuk, a Kárpátalján eltöltött évek szakmai munkájának csúcsát jelentették. 1944 októberében az utolsó szerelvényvel hagyta el munkahelyét. Budapesten a Honvédelmi Központban katonaruhába öltözött, és viszontagságos út után amerikai fogságba esett.

1945 közepén szabadult és szolgáltatételre jelentkezett Molcsányi Gábor minisztériumi osztályfőnöknél.

Győrbe került igazgatási osztályvezetőnek. 1951-ben Tömpe István az erdőközpontba helyezi termelési osztályvezetőnek.

1957-ben – büntetésül a forradalmi munkástanácsi részvétele miatt – az Erdészeti és Faipari Tervező Irodához helyezték. Itt dolgozott 1976 december végéig, mikor is nyugállományba vonult.

Szakmai életútja mellett számunkra sokkal többet jelent az Országos Erdészeti Egyesületben végzett tevékenysége.

1940-ben lépett be és mindig büszke volt rá, hogy tagsági oklevelét báró Waldbott Kelemen adta át. Azonnal megalapította 110 fővel a Győri Helyi Csoportot, melynek titkára volt 51-ig. Ha szóba került, kitörő lelkesedéssel beszélt a pezsgő egyesületi életéről, a tarokkpartikról, a szakosztály összejöveteleiről, nótázásokról.

1954-ben elnökségi taggá választották. A MTESZ Díjbizottságának tagja volt, elősegítve az erdészeti termékek méltó elismerését.

1974-ben lett az Egyesület titkára, ahol tevékenységének köszönhetően restaurálták Bedő, Divald és Wagner életnagyságú portréját. Kitartóan és lelkesen működött közre az Egyesület alapítása 1851. június 30-ai dátumának elismertetésében.

Olykor szomorúan állapította meg, hogy a mai egyesületi élet már nem a régi. Sajnálattal vette tudomásul, hogy a zaklatott életvitel – elsősorban a fiatalok körében – nem ad lehetőséget a meghitt együttlétekre, beszélgetésekre.

Halálával véget ért egy korszak az Egyesület életében. Elment Gyula Bácsi, a vasdiplomás erdőmérnök, a Bedő Albert Emlékérem tulajdonosa, az Egyesület tiszteletbeli tagja. Elment, de hátrahagyott egy olyan örökséget, melyet az őt ismerőknek kötelessége ápolni, továbbvinni, és örökké emlékezni rá.

Betegségében rövid időre eszmélt öntudatában papírt és íróeszközt kért és lassan, tisztán kivehetően írta le: OEE.

Köszönjük Gyula Bácsi!

Szász Tibor búcsúztatója

Kedves Gyula Barátom!

Megrendülve állok hamvaidd előtt. Nem tudom elhinni, hogy itt hagytál bennünket. Ezért szólítalak meg most is úgy, ahogy ezt közel hatvan éven át tettem.

Te örökké optimista, a jövőben bízódó, a legnagyobb csapásokat is Titánként elviselő, szemünkben halhatatlan személyiség voltál. Most is fülemben csengenek a szavaid, amikor a székházunk elvétele után Mihályi Zoli bátyánk kérésére segítettünk áthordani a Nyári Pál utcába a háborúban megmaradt, és az ostrom után a megszállók által még jobban tönkretett bútorokat, iratokat és könyveket. A teljes reménytelenség közepén azt mondtad, hogy „meglátjátok, lesz nekünk még szépen berendezett egyesületi otthonunk és könyvtárunk.”

A könyvtárra vonatkozó jóslatod első sorban a Te hangyaszorgalmad és sok munkád eredményeként meg is valósult. E nagyjértékű tetteddel örök életre bevésed a neved az Országos Erdészeti Egyesület történetébe. Ezért az immár szintén

ultra supra veteránokká öregedett balekjaid hálás köszönetet mondunk.

Remélve azt, hogy a székházunkra mondott jóslatod is teljesül, búcsúzom tiszteletbeli tagok és a Szeniorok Tanácsa nevében: NYUGODJ BÉKÉBEN!

Oroszi Sándor búcsúbeszéde

Az Egyesület Erdészettörténeti Szakosztálya nevében búcsúztatom Gyula Bácsit, mindannyiunk kedves kollégáját. Azzal kezdem ezt a búcsúztatást, hogy meg van írva a Bibliában: az embernek meg kell halni! Érdekes, hogy Gyula Bácsival erről nagyon kevésszer beszélünk. Egyetlen egy alkalommal – emlékszem rá – mikor a csillagvölgyi könyvtár látogatására készültünk és a Moszkva téren kellett volna találkozni, Gyula Bácsi nem jött el. Ilyen soha nem történt, és csak hónapok múlva tudtam meg, hogy akkor halt meg az egyik fia.

Az embernek meg kell halni, és mégis Gyula Bácsinak ilyen módon az életé-

re, a munkásságára emlékezünk az Erdészettörténeti Szakosztály nevében is. Tulajdonképpen három témát emelnék ki: Az első, az Egyesület történetére, alapítására vonatkozó kutatása, munkássága, lektori véleménye, és az, hogy 1851, illetve 1866 közül melyik is az a biztos pont, amely az egyesület alapítását jelenti. A második: Gyula Bácsi nagyon pontosan vezette a tisztelt kollégák életrajzának azt a bizonyos két dátumát, a születését és a halálát. Mindig hozzá fordultunk, amikor valakiről valamilyen megemlékezés, évforduló, vagy bármiféle olyan életrajzi adatra volt szükség, melyet ő egyrészt feljegyzett, másrészt pedig meg is élt, meg is tudott mondani és segítette az Erdészettörténeti Szakosztály ilyen irányú munkáját. A harmadik, a személyes visszaemlékezések. Éppen a legutolsó egyik könyvvel kapcsolatos írásban emlékeztem meg róla, amikor elmondta a Tanulmányi Erdőgazdaság alapításának a történetét. Én mindig az ilyen megbeszélések után csináltam egy kis jegyzetet, és pont ez került most legutoljára a kezembe. És ennek a visszaemlékezésnek a megjelölt példányát szerettem volna odaadni a nyár elején, de elmaradt. Most már nem tudom neki így átadni ...

Az egyesületi kiadványok egyik első olvasója volt Gyula Bácsi. És ilyen

szempontból az Erdészettörténeti Szakosztálynak is lelkes és, hát mondjam azt, ösztönző tagja és támogatója volt.

Végül, az Erdészettörténeti Szakosztály egy ülésére emlékszem, mégpedig amikor Csillagvölgyben a mi szakosztályunk tartotta legelőször a szakosztályülést. Ez volt az újonnan berendezett könyvtárban az első szakosztályülés. És akkor mondta Gyula Bácsi – és itt térnék vissza arra, hogy az embernek meg kell halni –, hogy valószínűleg ez volt az utolsó munkám itt az egyesületben. Hát nem ez volt, hanem még meg kellett élni ezt a könyvtár áthelyezést is, és hát ez a munkája Gyula Bácsinak, amelyik előtt itt állunk, és ez előtt hajtsunk fejet Gyula Bácsi szakosztályi, illetve egyesületi munkája mellett, legelőször a könyvtár munkája előtt!

Egyesületi búcsúztató

Képtelenség elbúcsúzni Riedl Gyula bácsitól. Aki ide jön a könyvtárunkba, mindig Gyula bácsival lesz. Árad a helyiségből a lény, szellemisége. Sárvári János szavait segítségül hívva, aki közvetlen munkatársa volt, emlékezem a múlt együtt eltöltött óráira és gondolkodom a jövő szellemi együttléteire.

Itt a könyvtárunkba belépve az ember nemcsak azt a hasonlíthatatlan illatot érzi, ami belengi a műemlék könyvtárakat, a régi könyvek illatát, hanem szembetalálkozik a múlt egy darabjával, egy szigettel, amit egyetlen ember, Riedl Gyula akarata segített megmenteni a mának.

Sokszor jöttünk, jöttem ide, hozzá, de tudtam, hogy elégszer nem jöhetek. Valósággal rettegtem, mi lesz, ha nem találom már itt. Még ki sem mondtam, mi célból jöttem, ő már sorolta is egyező gondolatait: szerényen, nem tolakodóan, barátián, tanítva, javasolva, benne az erdőgazdasági vezérigazgató-helyettes tapasztalataival, a hivatali ember precízsgével, az egyesületi tisztségviselő felelősségérzetével és emberiséggel, sok emberséggel, ami belőle áradt. Otthonról hozta a reklámszatyor-

ban, szalvétába csomagolva munkatársának és a főtitkárnak a harapni valót, a kávé, mert itt nem volt az irodában. A szobájában az irodai körasztal csodálatosan megerítve várta a megbeszélést. És előkerült a vörösbor is a beszélgetés során, hogy a gondolatok szabad áramlását segítse. Hiszen, amint mondta: „Orvostudományi tény, hogy van gyógyító kéz, gyógyító kés és van gyógyító víz. A doktor tudja, amit én is, hogy van gyógyító bor is, ám receptre nem írja. Ezért én ajánlom, hogy egészségéd gyanánt sok szekszárdi vöröset igyál.” Ez a baráti együttlét volt az úgynevezett FELTÖLTÉS, valójában feltöltődés, melyben mi szerencsések részesülhettünk. Az Egyesület, az emberség, a jövőben való tisztességes hit vezérelte felelősségtudat, az Egyesület és a szakma iránt. Hihetetlen memóriája ontotta az évszámokat, tényeket, javaslatokat. Gyula bácsi mesélt, tanított. Remélem a FELTÖLTÉS hatott, legalább is most úgy érzem, elindított egy folyamatot, mely az Egyesület iránti felelősséget állítja középpontba. Mert az Egyesület maga az erdészeti szakma, az Egyesület, ami – ahogy Gyula bácsi mindig mondta – soha nem követel és parancsol, csak kér és köszön. Sokszor hangoztatta azt is, hogy őt az Egyesület tartja életben.

Remélem tudok, remélem, tudunk élni a hagyatékkal, tovább menteni, amit kaptunk. Mert most már rajtunk a sor. Nekünk kell felnőtként viselkedni, mert aki eddig levette a vállunkról a terhet már nem tud közvetlenül segíteni. Úgy érzem, hogy Riedl Gyula bácsi az Egyesület Papája, a mi Papánk is volt. Ne haragudjanak meg a kedves család tagok. Most mi egyesületi gyerekek magunkra maradtunk és meg kell állni a helyünket a továbbiakban, rá való tekintettel is.

Minden mondatát átjárta az Egyesület szeretete, az Egyesületé, amelynek jó szelleme, hagyományainak őrzője és legnagyobb tisztelője volt. Aki vele ta-

lálkozott akár csak egy percre is, nem vonhatta ki magát ez alól a hatás alól. Egy kicsit mindenki több lett, egy kicsit mindenki – aki ismerte őt – jobban kezdte szeretni és tisztelni a kort, a hagyományokat és a szakmát, általa egy kicsit mindannyian jobbá váltunk.

Valamikor fiatalemberként hitet tett az Országos Erdészeti Egyesület mellett, mikor annak tagja lett és ez a hit járta át a későbbiekben minden cselekedetét. Százzámra toborzott új tagokat, szervezte a helyi csoportok munkáját, gyűjtötte és védte az egyesületi ereklyéket, a könyvtárat pincébe, sötét folyosókon, elhagyott szolgálati lakásba, volt istállóba menekítette, költöztette, kézben és ruháskosárban cipelve a könyveket, képeket, a szétszedett bútorokat. Mindig voltak kedves kollégák, akik segítettek neki helyet találni, megőrizni és később méltóképpen elhelyezni egykori könyvtárunkat, legfőképp a Pilski Parkerdő vezetői és munkatársai. Igen hálás volt érte.

Riedl Gyula volt, aki munkatársai segítségével számba vette a teljes könyvtárlományt és elkészítette annak katalógusát. Ő volt, az is, aki megőrizte a könyvtárat, ellenállva a MTESz beolvasztási szándékának és megmentette a régi bútorokat a kidobás rémétől. Ő volt, aki az Egyesület levéltárát megővta attól, hogy felelőtlen emberek eltüzeljék. Ő volt, aki közreműködött abban, hogy a könyvtárnak hivatalos státusza, alapító okirata legyen és Ő volt az is, aki ismertté tette a könyvtárat itthon és külföldön egyaránt, hiszen több földrész könyvtáraival alakított ki együttműködést. Sok ezer főnyi csoportot és egyéni látogatót fogadott a könyvtár, mióta a Csillagvölgyben elhelyezve látogathatóvá vált. Fáradhatatlan szeretettel és lendülettel kalauzolt minden érdeklődőt, és csak néhány perc kellett ahhoz – bármilyen ország, akár milyen magas rangú társaságáról is volt szó –, hogy őket is elragadjja a hév, az a lelkesedés, amivel Gyula bácsi meghívott minden ideérkezőt egy időutazásra.

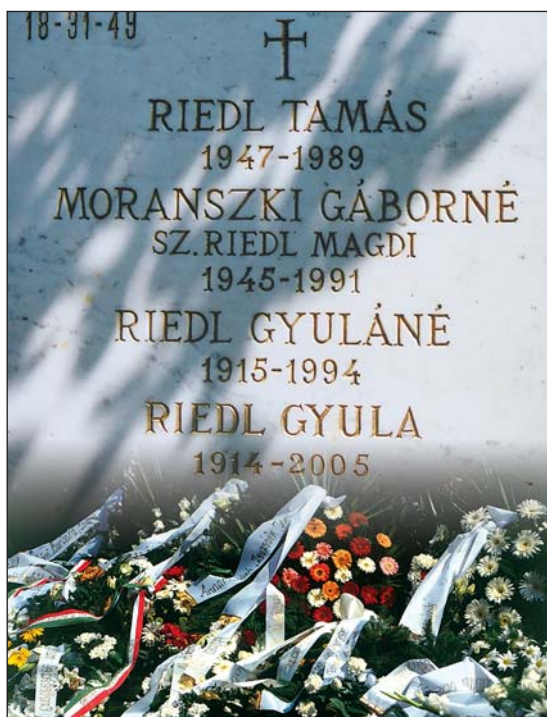

A tizenéves gyerekekkel éppúgy szót értett, mint kortársaival. Büszke volt, hogy a látogatóhoz igazította mondánivalóját. Mást hangsúlyozott az érdeklődő természetvédőnek, mást a hivatalnoknak és mást a politikusnak, és a siker nem maradhatott el. Maga kereste meg a legmegfelelőbb helyet az újabb begyűjtött emlékeknek és büszkén mutatta, hogy hogyan oldotta meg a bemutatásukat. „Ugye jó lesz!” – mondta és elégedetten mosolygott bajszkájá alatt.

Soha, senkit meg nem sértett és nem volt egy hangos szava, mindenkivel a legnagyobb tisztelettel beszélt, igazi úriember volt. Kérni mindig csak egyszer kért, ha elfelejtették, amit megígértek neki, megoldotta másként. Olyan ember volt, akit jókedvében teremt az Isten

A könyvtár bejárata előtti esernyőtartóba bökött sétabotja jelezte, hogy itt van, munkálkodik a könyvtárban. Mun-

katársa és barátai ma is keresik, látni vélik azt a botot. Nagyon hiányzik.

Indítványozta, hogy az Egyesület elnökeinek és főtítkárainak fényképei kerüljenek ki függesztésre a könyvtárban. Meglesz. Erről elnökségi határozat is

szól. Csak sajnós Riedl Gyula volt főtítkár neve alatt már két évszám kerül feltüntetésre. Gyula Bácsi a te fényképed, melyről ránk tekintesz, örködni fog a könyvtár felett és figyelmeztet bennünket vállalt kötelezettségünkre.

A középkorban nem könyvtárosnak, hanem a könyvtár őrének nevezték azt, aki felelős volt mindenért. Riedl Gyula ebben az értelemben is az volt: az Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárának őr. A rosszullet is itt lepte meg hazafelé indulóban.

Kilencvenedik születésnapján trefásan azt mondta, hogy húsz éve nem vette ki a szabadságát, mert gyűjti egy nagyobb pihenőre. Ez most elkövetkezett. Gyula Bácsi nem feledünk el, nem feledhetünk el, velünk leszel. Most, Isten veled!

Szonett helyett Riedl Gyula emlékére

Láthatatok feleim, ballagni nyárból az őszebe...

Harmatos mezsgye ígézi,
Koppant a botja hegyével,
S gondolatok halmain méllázik, felderül
közben.

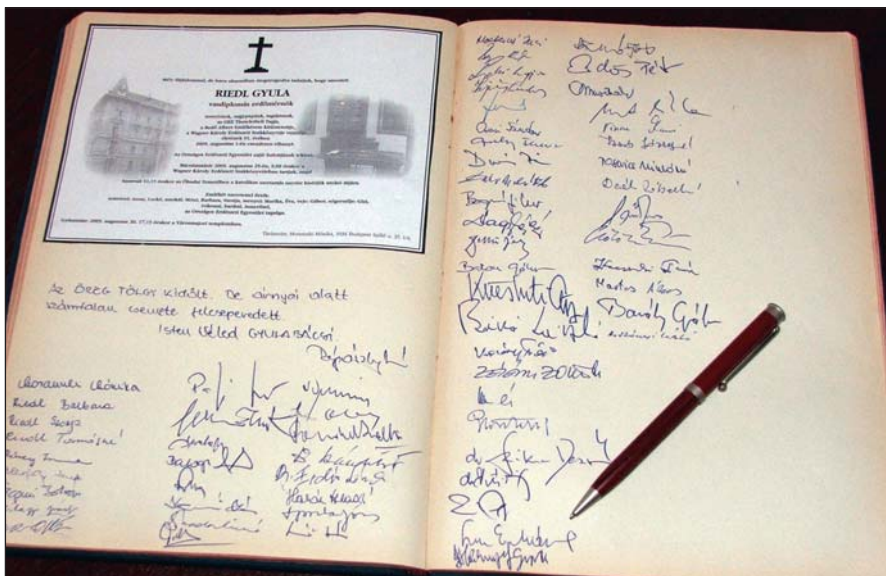
Hallhatatók szavait, éledt az ajkán a múltunk...

Százados könyvseregéből
Porzik a sorközi mottó:
Nemzedékek szakbecse egybe karol,
megtanultuk.

Néznénk még, de messze már, túl a kilencedik ikszen,
Címerünk égbe emelve...
Kharón és a ladik vár rá a titokzatos Styxen.

Bedő, Divald és Wagner szelleme volt amulettje,
Ez marad itt örökünknek,
Csillag, mely jó irányt jár, ösztönöz
érdemes tetterre.

Apatóczy István

A magyarországi erdők természetességének vizsgálata IV.

Az erdőgazdálkodás hatása erdeink természetességére

Bevezetés

Az Erdészeti Lapokban indult cikksorozat a „Termerd-projekt”, a magyarországi erdők természetességének vizsgálata című munka eredményeit mutatja be. A sorozat negyedik tanulmányában két példát ismertetünk arra vonatkozóan, hogy milyen, az erdészeti gyakorlat számára fontos információkhoz juthatunk adatbázisunk használatával. Munkánk során 11 természetességi kritériumot vizsgáltunk (1. ábra). A címben jelzett alapkérdéseken túl e kritériumok közti kapcsolatokat is vizsgáljuk esettanulmányainkban.

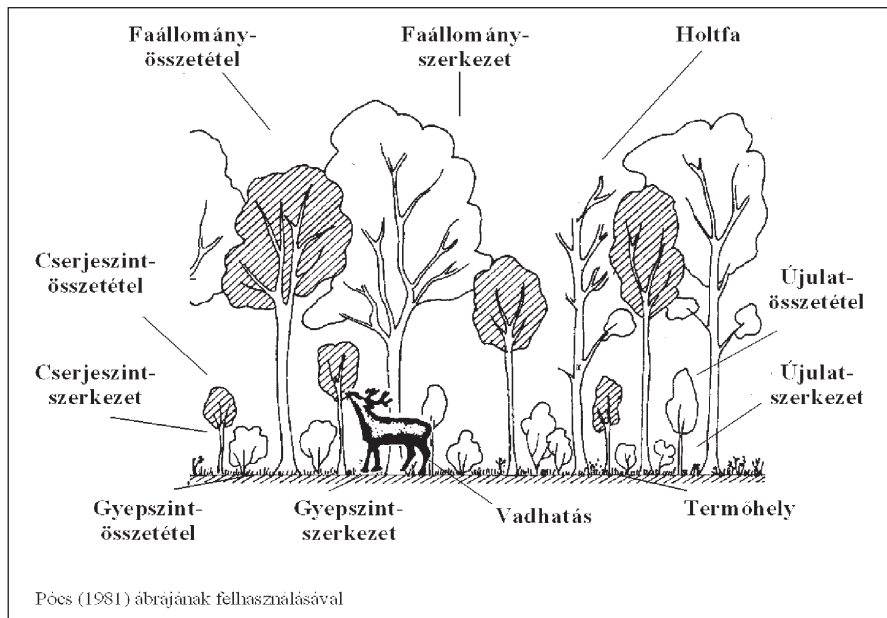
1. esettanulmány:

Gazdálkodási szempontból jelentős és kevésbé jelentős erdőrészeket összehasonlítása

Első esettanulmányunkban az erdőgazdálkodás intenzitásának hatását vizsgáltuk minden egyes természetességi kritériumra. Hegy- és dombvidéki erdőtársulás-csoportok természetes (őshonos és termőhelyhonos) fafajú állományainak felvételeiből vettünk mintát, és két csoportot alakítottunk ki (1. táblázat). Az egyik csoportba – gazdálkodási szempontból jelentős – 4 erdőtársulás-csoportot soroltunk úgy, hogy csak a jobb fatermési osztályú erdőrészeket vettük figyelembe. A másik csoport – gazdálkodási szempontból kevésbé jelentős – 2 véderdő jellegű erdőtársulás-csoport felvételeit tartalmazta. A bemutatott elemzéseknél az adatbázisból kihagytuk az 5 mnél alacsonyabb faállományú fiatal erdőket. A kiértékelés során az egyes csoportok természetességi kritériumainak értékeit átlagoltuk (ill. képeztük a középérték hibáját és szórását) (2a-f. ábra).

1. táblázat – A gazdálkodási szempontú csoportosítás típusai

Hegy- és dombvidéki erdőtársulás-csoportok természetes fafajú állományai	
Gazdálkodási szempontból jelentős típusok (J) – csak 1-4 FTO	Gazdálkodási szempontból kevésbé jelentős típusok (K)
Bükkösök (HDB)	Szikladombborzatú erdők (SZIE, SZUE, TLE)
Gyertyános-tölgyesek (GY-KTT, GY-KST)	Mész- és melegkedvelő erdők (BAZT, KBE)
Cseres-tölgyesek (CS-KTT, CS-KST)	Mészkerülő erdők (ACB, ACGY-T, ACT)

1. ábra. A vizsgálatban használt természetességi kritériumok

A faállomány-összetétel és a termőhely összehasonlítása a mintavételünk által (előre láthatóan) meghatározott eredményt hozta. A faállomány-összetétel természetességében nem mutatkozik szignifikáns különbség (2a. ábra), mindkét csoport 0,6-0,7 közötti átlagos természetességi értéket ért el (a maximális 1-ből). A termőhely az egyetlen kritérium, amelynél a gazdálkodási szempontból kevésbé jelentős erdőtársulás-csoportok mintái kevésbé természetesek (2b. ábra). Ez azonban – ott meredek, eróziós véderdőkről lévén szó – érthető.

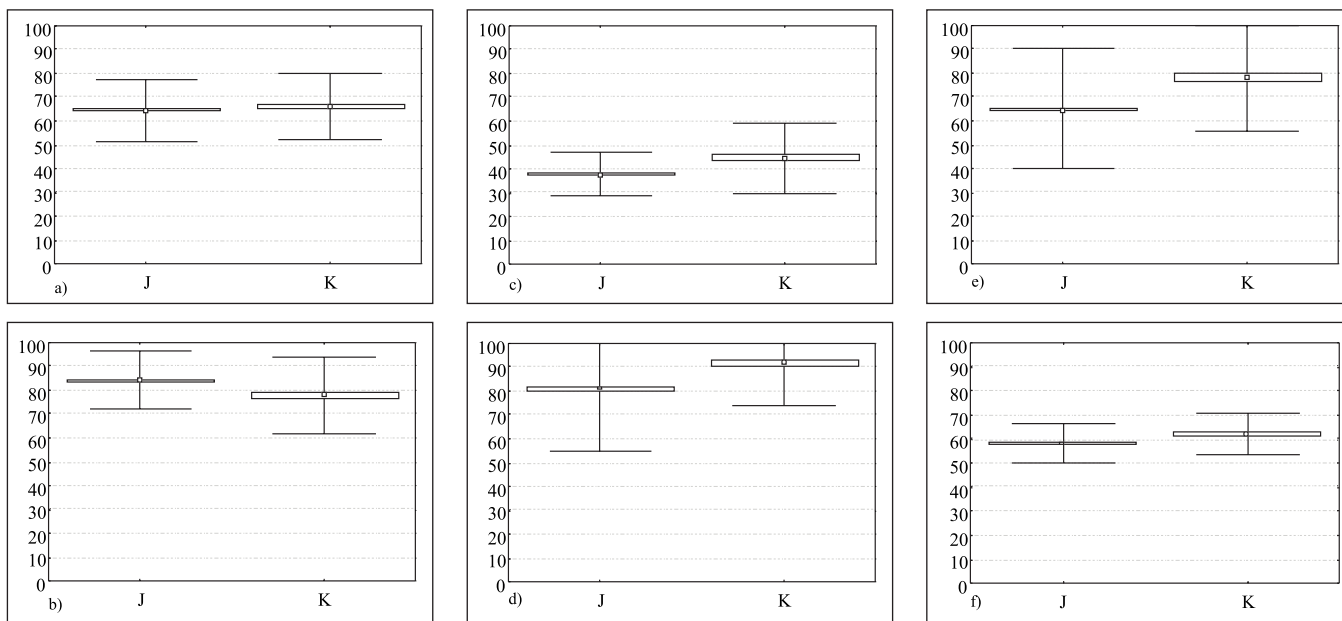
A többi kritérium esetén egyértelmű, szignifikáns különbség mutatható ki az első csoport hátrányára. A faállomány-szerkezet természetességében például jelentős különbség mutatkozik (2c. áb-

ra). A cserjeszint- és gyepszint-szerkezet természetességében is hasonló eltérést tapasztaltunk (ezek ábráit itt helyhiány miatt nem mutatjuk be). Érdekes az az eredmény, hogy míg a faállomány-összetétel tekintetében nincs jelentős különbség, az alsóbb szintek – cserjeszint, gyepszint – összetétele természetesebb a gazdálkodási szempontból kevésbé jelentős erdőtársulás-csoportokban (2d-e. ábra). Mivel az erdőrészt természetessége a fenti kritériumokból áll össze, nyilvánvalóan ennek természetességi mutatója is a második csoportban ért el nagyobb értéket (2f. ábra).

2. esettanulmány: Homogén és változatos faállomány-szerkezetű erdőállományok összehasonlítása

Mivel az erdőgazdálkodás elsősorban a faállományra van hatással, második esettanulmányunkban különböző gazdálkodással kialakított, így különböző faállomány-szerkezetű erdőállományokat hasonlítottunk össze. Az összehasonlítás során csak egy erdőtársulás, a gyertyános-kocsánytalan tölgyesek természetes fafajú állományait elemezzük.

Ennél a vizsgálatnál is két csoportot képeztünk (2. táblázat). Az egyik csoportba a sematikus gazdálkodással kezelt erdőrészeket soroltuk, melyeket

2. ábra – a) Faállomány-összetétel természetessége, b) Termőhely természetessége, c) Faállomány-szerkezet természetessége, d) Cserjeszint-összetétel természetessége, e) Gyepszint-összetétel természetessége, f) Erdőrészlet természetessége (Jelmagyarázat: J = gazdálkodási szempontból jelentős, K = gazdálkodási szempontból kevésbé jelentős erdőrészek)

a homogenitást tükröző faállomány-szerkezeti jellemzőik alapján válogattunk ki. A másik csoportba a változatos faállomány-szerkezetű, de szintén vágásos gazdálkodással művelt állományok kerültek. A vizsgálat tárgyát képező erdőrészek két csoportja táji szinten nem különül el.

A két csoport között lényeges különbség a záródás átlagában és mintázatában van. A változatos faállomány-szerkezetű csoportba a mozaikos záródású, lékeket is tartalmazó erdőrészek kerültek, míg a homogén faállomány-szerkezetű csoportba az egyenletes, zárt faállományú részletek. A vertikális mintázat és a holtfa jelenléte is szempont volt az elkülönítésnél, de sajnos nagyon kevés többkorú, holtfát jelentősebb arányban tartalmazó erdőrészt szerepelt a felvételeinkben, ezért a változatos faállomány-szerkezetű csoport esetén ezeknél az indikátoroknál alacsony határértékeket adtunk meg.

Az eredményeket a 3a-h. ábrák szemléltetik. Minthogy mindkét csoportban természetes fafajú erdőt vizsgáltunk, a faállomány-összetétel természetessége most sem különbözött szignifikánsan (3a. ábra). A két csoport elválasztása faállomány-szerkezeti és holtfa indikátorok alapján történt, így várható volt, hogy ezen kritériumokban a változatos faállomány-szerkezetű részletek érnek el nagyobb természetességi értéket (3b-c. ábra). Az állomány természetességében pedig nagy súllyal szerepelnek a főtípusok, így nyilvánvalóan a változatos faállomány-szerkezetű részletek kaptak magasabb természetességi értéket (3d. ábra). Ezek az eredmények tehát nem meglepőek.

A többi ismérvet vizsgálva azonban igencsak érdekes eredményeket kaptunk. Az alsóbb szintek közvetlenül nem szerepeltek a csoportok képzésénél, a változatos faállomány-szerkezetű részle-

teket tartalmazó csoportnál mégis a gyepszint-szerkezet (3f. ábra), és az itt nem ábrázolt cserjeszint- és újulat-szerkezet is lényegesen természetesebb. A cserjeszint és a gyepszint összetétele is határozottan ugyanezt a tendenciát mutatja (3e. ábra). A legmelegelőbb eredményt a vadhatás vizsgálata hozta: a természetesebb faállomány-szerkezetű erdőrészekben – ahol az alsóbb szintek is mind szerkezetükben, mind összetételükben természetesebbnek mutatkoztak – a vadnak is természetesebb hatása nyilvánult meg, vagyis a vadkár kevésbé volt jelentős (3h. ábra). Végül a termőhely vizsgálata megnyugtatóan bizonyult: a két csoport hasonló természetességi értéke (3g. ábra) azt is megerősíti, hogy nem termőhelyi különbségek miatt mutatkozott eltérés a többi kritériumban.

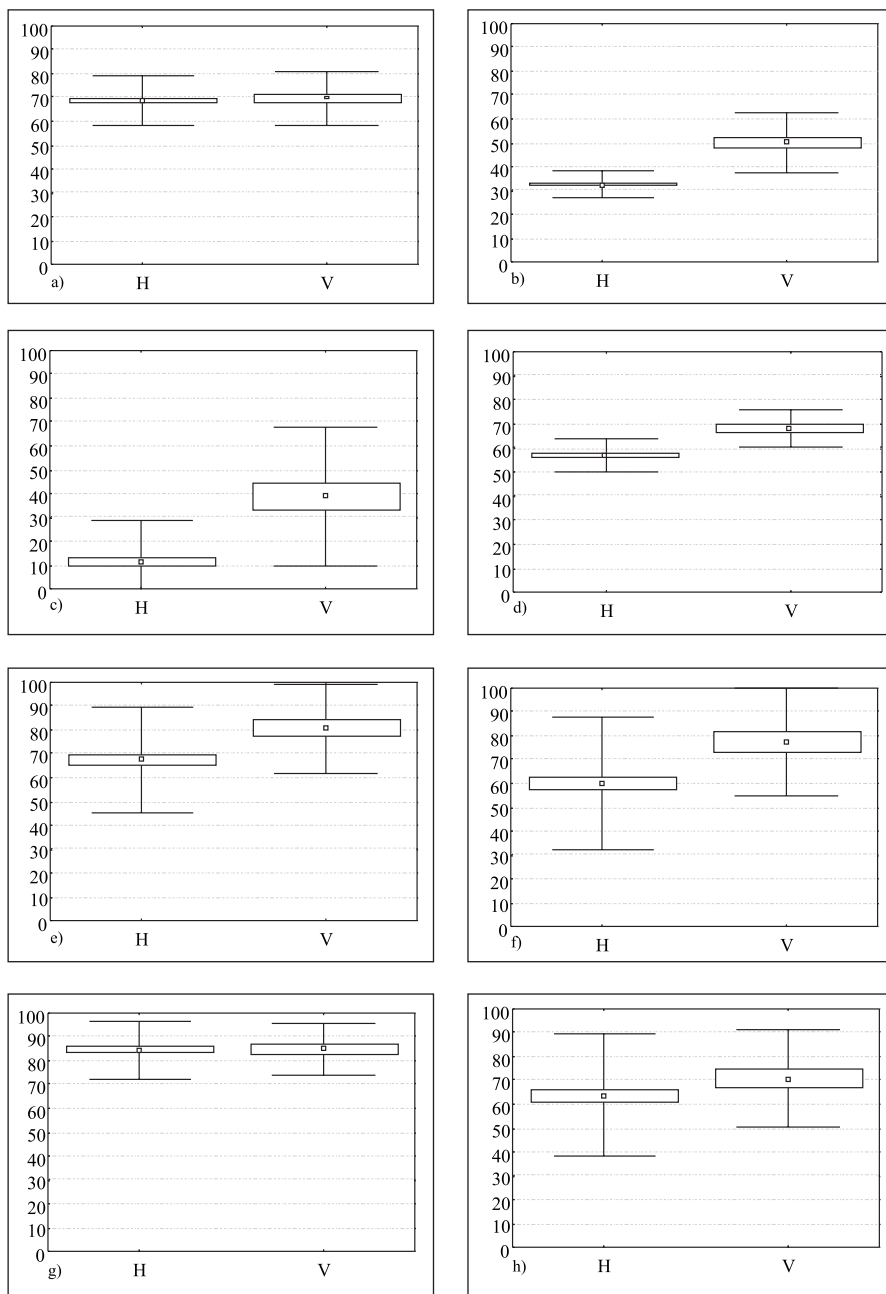
Az eredményeket helyszűke miatt itt csak a gyertyános-kocsánytalan tölgyes erdőársulás-csoporton mutattuk be, de a bükkösöknél is ugyanerre az eredményre jutottunk.

2. táblázat. A gyertyános-kocsánytalan tölgyesek két típusának elkülönítésére alkalmazott szempontok

Vágásos gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	
Sematikus gazdálkodással kezelt (homogén faállomány-szerkezetű) állományok (H)	Változatos faállomány-szerkezetű állományok (V)
Csak természetes fajok	Csak természetes fajok
Főfajok min. 90 % elegyarányban	Nem szempont
Záródás min. 90 %	Nem szempont
Erősen záródáshiányos és eltérő záródású foltok nincsenek	Erősen záródáshiányos folt van, a záródás mozaikos
Korosztályok száma max. 2	Korosztályok száma min. 2
Álló holtfa mennyisége max. 5 %	Álló holtfa mennyisége min. 1 %

Összefoglalás

Két esettanulmányunk során azt tapasztaltuk, hogy a gazdálkodással intenzíven érintett hegy- és dombvidéki erdőársulás-csoportokban, és ezen belül is a homogén faállomány-szerkezetű vágásos erdőben – annak ellenére, hogy csak a természetes fajösszetételű erdőrészeket vizsgáltuk – a kritériumok túlnyomó része kevésbé természetesebbnek mutatkozik. Míg a gazdálkodás által kevésbé érintett, illetve változatosabb horizontális és vertikális faállomány-szerkezettel rendelkező erdőben

3. ábra – a) Faállomány-összetétel természetessége, b) Faállomány-szerkezet természetessége, c) Holtfa természetessége, d) Erdőrészlet természetessége, e) Gyepszint-összetétel természetessége, f) Gyepszint-szerkezet természetessége, g) Termőhely természetessége, h) Vadhatás természetessége
(Jelmagyarázat: H = homogén, V = változatos faállomány-szerkezet)

az erdő alsóbb szintjei magasabb természetességi értékkel rendelkeznek.

Fentiek alapján nyilvánvalóan adódó következtetés, hogy az őshonos fafajösszetétel szükséges, de önmagában nem elégséges feltétele az erdő természetességének. Nagyon lényeges szem-

pont emellett a faállomány-szerkezet változatossága (Somogyi, 2000, 2002; Sódor et al., 2000; Standovár, 2002) és a kellő mennyiségű és minőségű holtfa jelenléte (Csóka, 2000; Csóka et al., 2001).

Mit tehetünk tehát a természetességért? Többkorú, színtezett faállomány-

szerkezet kialakításával, mozaikos záródás megengedésével, ill. kialakításával (beleértve a lékeket is), álló és fekvő nagyméretű holtfák teljes lebomlásig való meghagyásával az erdő egészére kihatóan növelhetjük a természetességet. Kis ráfordítással így igen sokat tehetünk érdeinkért.

Summary

The impact of forest management on the naturalness of Hungarian forests

The evaluation of naturalness of the Hungarian forests („Termerd” project) has been carried out in 2002-2005. Here we present two case studies that has important information for forest management. In our first study two rough stand types were made and compared: one of great economic value and another of more ecologic importance. In the second study stands under different forest management were grouped. Since the management has direct effects on the canopy structure and composition, we made a comparison between hornbeam-sessile oak forest stands: one of homogeneous canopy structure managed by uniform shelterwood or clearcutting system and one of heterogeneous canopy. In the project the naturalness of the structure and composition of canopy, shrub, herb layer, and seedlings/saplings, of the effect of game, and the degradation of site were investigated and calculated. Lower naturalness-values of the shrub and herb layer, seedlings/saplings composition and structure were found at intensively managed mountainous community types. Similarly the group of homogeneous canopy structure was of less naturalness.

Irodalom

Csóka Gy. (2000): Az elpusztult, korhadó faanyag szerepe az erdei biodiverzitás fenntartásában. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás. – MME és Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, p. 85-96.

Csóka Gy., Dobrosi D., Frank T., Kovács T., Traser Gy. (2001): Holt fa az élő erdő szolgálatában. Erdészeti Lapok 136: 246-248.

Somogyi Z. (2000): A változatos faállomány-szerkezet szerepe. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás. – MME és Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, p. 63-76.

Somogyi Z. (2002): Tegyük változatosabbá a faállományok szerkezetét! – Erdészeti Lapok 137: 153-156.

Sódor M., Kovács T., Frank T. (2000): Az idős facsoportok és fák fontossága. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás. – MME és Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, p. 116-118.

Standovár T. (2002): A természetes és kezelt erdők főbb különbségei. – Erdészeti Lapok 137: 3-6.

Néhány érdekes számadat

A véletlenszerűen kijelölt 2270 természetes fafajú erdőrésztlet...

...11 %-ában volt hektáronként legalább 1 db 30 cm-nél nagyobb átmérőjű álló holtfa.

...12 %-ában volt 5 %-nál több álló holtfa.

...13 %-ában volt kisfoltos, mozaikos a záródás.

...37 %-ában volt több korosztály a faállományban.

...37 %-ában volt többszintes a lombkorona.

MAGÁNERDŐBEN

MAGÁN ERDŐTULAJDONOSOK ÉS GAZDÁLKODÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE FEDERATION OF PRIVATE FOREST OWNERS AND MANagements IN HUNGARY

1021 Budapest, Budakeszi út 91. Tel.: 391-4290, fax: 391-4299

e-mail: megosz@mail.datanet.hu

JEGYZŐKÖNYV

A MEGOSZ 2005. augusztus 5-6-án megtartott elnökségi üléséről

Jelen voltak: *Ágoston Gyula* (a vendéglátó POPLAR Kft. képviselője), *Luzsi József*, *Bodor Dezső Károly*, *Dombóvári Dénes*, *Dombóvári J. Tibor*, *dr. Ódor József*, *Posgay Attila*, *Támba Miklós*, *Virágh János* és *dr. Sárvári János*, illetve meghívottként: *Ormos Balázs* (OEE), *Schiberna Endre* (NYME) és *Wisnovszky Károly* (ÁESZ)

Helyszín: Eger, Várkúti turistaház

Luzsi József elnök köszöntötte a megjelenteket, és köszönetet mondott a vendéglátó POPLAR Kft.-nek a meghívásért. Jegyzőkönyv-vezetőnek *dr. Sárvári Jánost*, jegyzőkönyv-hitelesítőnek pedig *Virágh Jánost* javasolta, amivel az egybeültek egyhangúlag egyetértettek.

Ágoston Gyula röviden ismertette a POPLAR Kft. működését. Elmondta, hogy főként Heves megyére kiterjedően mintegy 4000 hektár erdőt kezelnek, szakirányítanak, ezen kívül intenzíven foglalkoznak az aprítéktermeléssel, de fő profiljuk az erdőtelepítés, amihez megfelelő gépparkkal rendelkeznek.

Schiberna Endre tájékoztatta az elnökségi tagokat az Erdészeti Tesztüzem Hálózat jelenlegi állapotáról. Elmondta, hogy a Regionális Egyetemi Tudásközpont vállalkozásokat keres a rendezetlen erdőterületek felszámolására. Kérte, hogy mind több erdészeti integrátor is csatlakozzon a munkához. Akiket érdekel a feladat, közvetlenül Schiberna Endrét kereshetik meg a további részletekért. Beszámolt a SFH, a Standard Fedezeti Hozzájárulás számítási projektje keretében végzett munkákról, illetve a családi gazdálkodók programról, ami a „háztartási” méretekben működő ún. „családi erdővagyon” üzemeltető gazdálkodók felderítését és segítését célozza.

Kérte, hogy a MEGOSZ a meglévő kétoldali együttműködés keretében foglalkozzon 3-5 olyan képviselővel, felkarolandó célt, amelyet legfontosabbnak tart a

magánerdő-gazdálkodás jelenlegi helyzetében és azt juttassa el hozzá.

A javaslatok összegyűjtéséért és megküldéséért

felelős: *dr. Sárvári János*,
határidő: szeptember 1.

Schiberna Endre végezetül szólt a tesztüzem-hálózat jövőjéről, amelynek során a lekérdezések egyszerűsödnek elsősorban a gazdálkodásra vonatkozó pénzügyi mutatók vonatkozásában. Főként a vállalkozói díjak és a választék-árak aktuális adataira kérdeznék rá és a régebbi részletes lekérdezésekkel az erdőbirtokossági társulatokat célozzák meg. Ugyanakkor az integratori hálózatról is szeretnének adatokat gyűjteni, amiben kérte a MEGOSZ együttműködését, hiszen az eddigi felmérések azt mutatják, hogy van igény a „magánerdészetek” beindításához és a felmérés azt is célozná, hogy a jelenlegi integratori rendszer potenciálisan mennyire alkalmas ennek bázisául.

Luzsi József megköszönte a tájékoztatást és elmondta, hogy a tesztüzem hálózattól a magánerdősök nemcsak a jelenlegi helyzet ismertetését várják, hanem egyfajta jövőkép felvázolását is.

Dr. Ódor József felvetette, hogy mivel a gépberuházási projekteknél az SFH megléte már előírás, vajon nem várható-e hasonló kötelezettség például az erdőtelepítési pályázatoknál is és ennek finanszírozására a Nemzeti Erdőprogramban nyílhat-e lehetőség? *Schiberna Endre* szerint a NEP-ben a következő ciklusra vonatkozóan meg kellene fogalmazni ezeket a jogcímeket is. *Wisnovszky Károly* kiegészítésként elmondta, hogy a szaktárca már megkezdte a NEP keretében megfogalmazott célokhoz a keretek hozzárendelését, de ez a jelenlegi költségvetési helyzetben nem sok eredménnyel bíztat, hiszen átlagosan mintegy 15 %-os csök-

kentés várható a 2005. évi bázison számolva.

Wisnovszky Károly tájékoztatta az elnökségi ülés tagjait a támogatások jelenlegi és várható helyzetéről. Elmondta, hogy idén csak júniusban és júliusban kérhettek le előleget két részletben, ami mindösszesen csak 800 millió forintot jelent. Az első félévben a rendelkezésre álló keret csak az előző évről áthúzódó kötelezettségeket tudta fedezni. Az első negyedéves integratori igények átutalása ugyan július végén megkezdődött, de a jelenlegi állapotban az becsülhető (ha minden támogatási jogcímet egyforma mértékben kívánnak kielégíteni), hogy reálisan a teljes éves integratori támogatásoknak csupán 40 %-át tudják az idén kifizetni.

Posgay Attila reagálva az elhangzottakra jelezte, hogy egy ilyen mértékű visszafogás az integratori hálózat széthullását fogja eredményezni.

Támba Miklós szerint a jelenlegi járulék-rendszer lassú, kifuttatásos átalakítása lehetne a cél.

A témában kialakult vita eredményeként az elnökségi a jelenlegi helyzetre vonatkozóan javasolja, kéri, fölveti a következőket:

– az erdészeti integrátorok mielőbb nyújtsanak be minden támogatási igényt, hogy az regisztrálva legyen az ÁESZ adminisztrációjában,

– kérelmezzék az erdészeti integrátorok járulék-befizetési kötelezettségük halasztását, hogy így enyhíthessék a támogatások késedelmes kifizetéséből származó veszteségüket,

– a MEGOSZ feladata, hogy tartalommal töltsen meg az NFT II-ben megjelent magánerdős célokat,

– szintén a Szövetségre hárul az Európai Unió felé való nyitás, annak sürgetése, hogy a támogatási rendeletben is megjelenjen a magánerdő-gazdálkodás prioritása,

– ugyanilyen fontos, hogy a magánerdő az erdészeti közmunka-programokban is végre irányító szerepet kapjon, hi-

szen az erdőtelepítések szinte kizárólag magánterületeken folynak,

– fogalmazzunk meg a tárcá számára olyan javaslatokat, amelyek bevételt hozhatnak a költségvetésnek, és jelöljük meg, hogy ugyanakkor milyen támogatási célok hagyhatók el a támogatás köréből,

– a nem működő magánerdők bevonására olyan támogatási konstrukciót kell kidolgozni, ami a már működőket ösztönzi a kezeletlen erdők megszólítására,

– a Tesztüzem Hálózat eddigi eredményeire is hivatkozva kérjük a gyenge adottságú erdők, általában a magánerdők kiemelt támogatását, jelezve, hogy a magánszektor csak innen juthat támogatáshoz, más forrása nincs és az uniós támogatások igénybe vételéhez, az arra való felkészüléshez a jelenleginél mindenféleképpen jobb alaphelyzetben kell lennie.

A fenti javaslatokról tájékoztatni kell valamennyi erdészeti integrátort, és a beérkezett javaslatok alapján az FVM Erdészeti Főosztályát levélben kell megkeresni.

Felelősök: elnökségi tagok, ennek leadminisztrálásáért: *dr. Sárvári János*

Határidő integrátori körlevélre: augusztus 15, minisztériumi levélre: augusztus 26.

Ormos Balázs kiegészítésként elmondta, hogy valószínűleg nem NFT II, hanem egyfajta vidékfejlesztési terv készül a következő uniós költségvetési ciklusra. Ennek alapja lehet a *Glatz Ferenc* akadémikus és szakértői csoportja által kidolgozott és benyújtott anyag. Ebben erőteljesen hangot kapott az erdészet, még ha nem is pontosan azokon a címen, ahogy mi elképzeltük. A magánerdőnek ebben olyan jogcímen kell támogatást kiharcolnia, amely a leírt célokhoz és feladatokhoz legkönnyebben kapcsolható.

Wisnovszky Károly a magánerdővel kapcsolatos támogatások ügyintézésének egységes eljárásrendjével kapcsolatban elmondta, hogy valamennyi ÁESZ igazgatóságánál ugyanazok az előírások, belső rendelkezések érvényesek, ezért ha bármilyen ettől eltérő intézkedést tapasztalunk, akkor az eset konkrét leírásával forduljunk hozzá, kivizsgálják az ügyet, és ha kell természetesen intézkednek. A forráshiány idején kiemelt figyelmet kívánunk fordítani az azonos elbírálási, eljárási, támogatási elvek érvényesítésének.

Wisnovszky Károly az uniós erdőtelepítési pályázatok jelenlegi helyzetéről adott tájékoztatást. Az első időszakban 8000 hektárra, míg a most július 31-én zárult kérelembeadási időszakban mintegy 14 000 hektárra vonatkozóan érkezett tele-

pítési tervdokumentációval megalapozott támogatási kérelem. Elmondta, hogy igen jelentős erőfeszítéseket és figyelemre méltó szervezettséget takarnak ezek a számok, melyek elérésében a MEGOSZ-nak jelentős szerepe volt, ezért köszönet és elismerés illeti. Kiemelt nemzeti és ágazati érdek, hogy a három évre elhatárolt, és ki-harcolt kereteket kitöltjük és felhasználjuk. A megvalósult erdősítések kifizetési kérelmeit az ÁESZ feldolgozta, a teljesítések egyszerűsített helyszíni szemléjét augusztus közepéig elvégzi. A támogatási összegek kifizetését azonban meg kell előznie az 5%-os precíz területméréssel egybekötött helyszíni ellenőrzés, mivel az eddigi (nem az erdészeti szektorra vonatkozó) hibás kifizetések miatt nem lehet alkalmazni azt a szabályt, hogy a kockázat elemzéssel kiválasztott 5% kivétellel az egyszerűsített helyszíni szemle alapján (az ÁESZ igazolásával) az ellenőrzésre ki nem választott 95 % folyósítható. Az MVH által kiválasztott kb. 300 erdőrészlet ellenőrzésének befejezése – és így a kifizetések folyósítása, azonban a legjobban szervezett és folyamatos munka mellett is csak szeptember végére, október elejére várható.

A témában kialakult vita eredményeként az elnökség javasolja az érintett gazdálkodóknak, hogy a késedelmes kifizetések áthidalására vegyenek igénybe állami garanciával rendelkező előfinanszírozási hitelkonstrukciót.

Felelőtlenül kezelt szűrőmező

Dr. Tóth Béla nemes nyárok szakszerű gyéritéséről szóló tanulmánya eszembe juttatta azt a bizonytalanságot, mely jellemző volt a nemes nyárok és fenyvesek nevelővágásainál; az óvatos bontást. Ennek eredménye az állományok felnyurgulása lett. A felnyurgult fenyvesekben gyakori volt a hótörés, a nyárasokban a száltörés.

Nem mindennapi tapasztalatot szereztem a Borsodi Sörgyár szűrőmezőjén nevelt nemes nyárok esetében. A sörgyárt az 1970-es évek elején építették. A szükséges szűrőmezőt a termelőszövetkezettől megvásárolt mintegy 50 ha-nyi területen alakították ki. A szennyvíz befogadására készült tálcákat bakhátak választották el egymástól. A párolgatás fokozása érdekében a bakhátak tengelyvonalaiba táblánként különböző nemesnyár-fafajokat ültetett a kivitelező Miskolci Erdészet. A legintenzívebben az ÓNY fejlődött.

Időközben a sörgyár termelését fokozta. Ennek következtében a szennyvíz

Bodor Dezső Károly és *dr. Sárvári János* ismertették a szeptember 16-i nagyrendezvény tervezett programját, a meghívottak körét. Az elnökség megvitatás után véglegesítette mindkettőt és úgy határozott, hogy a meghívókat augusztus 25-ig postázzni kell.

Felelős: *dr. Sárvári János*

Az elnökség egyhangúlag elfogadta, hogy Dr. Ódor József alelnök képviselje a MEGOSZ-t a erdészeti termelői csoportok kialakításának kérdésében az FVM Erdészeti Főosztályával közös egyeztetésen. Erről a tárcát haladéktalanul értesíteni kell.

Felelős: *dr. Sárvári János*

Luzsi József a természetvédelmi kártérítési igények ügyében elmondta, hogy már másodfokon is elutasítják valamennyi kérvényüket. Azok indoklása rendkívül egyoldalú, szakmailag sem korrekt, ezért egy kiragadott példát megjelentetünk az Erdészeti Lapokban, kérve az olvasók véleményét, javaslatait a folytatás segítése érdekében.

Dr. Sárvári János beszámolt az OMÉK és a WOOD TECH eddigi előkészületeiről és tájékoztatta az elnökséget egy kaposvári MEGOSZ iroda megnyitásának tervéről is.

Budapest, 2005. augusztus 8.

Dr. Sárvári János

jkv. vezető

Virágh János

jkv. hitelesítő

mennyisége is megnőtt. A túlterhelt szűrőmező nem tudta a vízmennyiséget befogadni, ezért a bakhátakat is sokszor szennyvíz borította. A szennyvíz átbukva a védőgáton gyakran a Hernád medrébe folyt. Szükségessé vált a szűrőmező bővítése. Ezt úgy oldották meg, hogy minden második bakhát eltávolításával két tálcát összekapcsoltak. Erre a munkára 1984-ben került sor. A már megerősödött, mintegy 10–12 éves fák eltávolítását tuskóirtásos kitermeléssel kívánták megoldani. Ekkor derült ki, hogy a rendszeresen vízben álló fáknak szinte nincs gyökerük. A kidöntött fák gyökérzete gömb alakúvá formálódott. A törzssel együtt a fa hatalmas buzogány benyomását keltette. Ez volt az oka több nyárfá elszáradásának is.

A szűrőmező felelőtlen kezelése előbb-utóbb a fák pusztulásához vezet. A gondatlan kezelésre számítva talán füzet, mely jobban bírja a pangó vizet, lenne ajánlatos alkalmazni.

Schalkház Lipót

Korlátozunk és védünk?

Sajnos az alábbi történethez kísértetiesen hasonló sok helyen megismétlődött az országban. A jobb érthetőség kedvéért viszont maradjunk egy adott példánál.

A példában szereplő eset „főszereplője” egy 60 hektáros homogén nemes nyáras erdőterület, ami egy hazai folyó hullámterén helyezkedik el. Az erdőt 1996-ban magánszemélyek vásárolták meg, mert társulatuknak – a tartamos erdőgazdálkodáshoz – szüksége volt egy ilyen korú és nagyságú erdőterületre.

A vásárlás pillanatában sem a terület tulajdonlapján, sem az erdőtervben semmilyen korlátozás nem szerepelt.

2002-ben a körzeti földhivatal – az illetékes nemzeti park megkeresésére – védelemre tervezett jogi jellegű tünnett fel.

Többszöri fellebbezés és bírósági tárgyalás után ez fel is került az okiratokra.

Mivel a természetvédelmi törvénynek sokáig nem volt végrehajtási utasítása, a tulajdonosok és a gazdálkodók semmilyen jogorvoslatához nem juthattak.

Tavaly év végén úgy tűnt, végre lesz kártalanítási lehetőség, ráadásul visszamenőleges hatállyal.

Mint utólag kiderült, csak elméletben. Ugyanis az országban nagy számmal benyújtott kártalanítási igényeket – a 60 hektáros nemes nyaraséval együtt – az elsőfokú hatóságok mindenütt elutasították.

Jelenleg már a másodfokú határozatokat is postázzák a tulajdonosoknak. S hogy mi volt a borítékban? Ehhez hasonló „érdekességek / csemegék”, mint a példában szereplő erdőterületre vonatkozó másodfokú hatósági elutasításban:

A kérelmet elutasító elsőfokú határozat indoklása szerint:

Az előírt korlátozások természeti kár megakadályozása érdekében jogszabályon történtek, ezért kártalanítási igényt nem keletkeztetnek.

A Kérelmező sem tényleges kárt nem igazolt, sem a kártalanítási igény alapjául szolgáló bizonyítékot nem hozott fel.

Az érintett erdőterület forgalmi értéke nem csökkent a korlátozások miatt, hiszen a védett területek eszmei értéke jóval meghaladja a gazdasági értéket.

Az előírt időbeni korlátozással a gazdálkodót semmiféle kár nem éri, hiszen éppen olyan időszakban végezheti tevékenységét, amely optimális viszonyokat jelent mind a fakitermelésben, mind a faanyagszállításban.

A felázott talajon való nehézgép-

közlekedés megtiltásával a természetvédelmi hatóság a terület esetleges károsodását előzte meg, bírságolástól védve a Kérelmezőt.

A Kérelmezőnek arra a körülményre alapított kárigénye, hogy a jogellenesen telepítendő nemes nyár kezelése és ápolása többletbevételt jelenthetne a védett területen telepíthető őshonos fajokkal szemben, fajváltásra kötelezés hiányában, alaptalan.

A kisebb hozamú hazai nyár miatt, a Kérelmező feltételezése szerint elmaradó árbevétel nem tényleges kár, hanem elmaradt haszon, ami után kárigény – államigazgatási úton – nem érvényesíthető.

Az erdőterületek felújítására előírt tuskófűrészes technológia olcsóbb, környezetkímélőbb és terület-takarékosabb, mint a korábban alkalmazott tuskókiszedés.

Szögezzük le: a magyar erdőgazdálkodóknak és erdőtulajdonosoknak már a szemre sem rebben egy-egy elutasító határozat láttán. Most azért mindenesetre volt egy kis pillarebetgetés. A többről ezúttal inkább ne beszéljünk...

Szóval a hullámtéri erdő tulajdonosai legelőször is arra gondoltak, milyen lehet a jogszerűtlenül elrendelt korlátozás, ha a jogszerű ilyen?

Aztán meg arra, vajon mi minősül tényleges kárnak, ha az erdőben felmerülő összes korlátozás, fafajcsere (például nemes nyár helyett hazai nyár) csak jövedelm kiesést vagy elmaradt hasznot keletkeztet, amit már nem kell megtéríteni?

És az ilyenekre:

A faanyag kitermeléshez és kiszállításához tényleg a szeptember 1-je és március 15-e közötti időszak a legoptimálisabb, amikor az éves csapadék 75%-a esik le, illetve két árvíz is levonul a területen?

Mit jelent a védelemre tervezett jogi jelleg, ha ugyanazokat a korlátozásokat vonja maga után, mint amiket a védett terület? S ha már ugyanazon korlátozásokat vonja maga után, akkor miért nem helyezik a területet védelem alá? Ha meg nem ugyanazt jelenti, akkor miért korlátozzák évek óta?

Egy 100%-ban nemes nyáras terület (üzemtervi adat) milyen természetvédelmi értéket hordoz magában?

Az erdőtulajdonosokra vonatkozó 1996. évi LIV.törvény (EVT) 21.§-ának 4. pontját miért nem vonatkoztatja soha senki az erdőtulajdonosokra? Miszerint:

„Az erdő rendeltetésének közérdekből történő megváltoztatásából eredő többletköltség megtérítéséről a kezdeményező köteles gondoskodni.”

A határozat ellen a Kérelmező – jogi képviselő útján – fellebbezést nyújtott be.

Elsődlegesen előadta, hogy szeptember 1. és március 15. napja között folyhat gazdálkodás, amikor az éves csapadékmennyiség hetven-nyolcvan százaléka hullik le. Ebben az időszakban a nehézgép-közlekedés lehetetlen. A korlátozás évi 5 millió forint közvetlen költségekkel csökkentett adózatlan eredménnyel elmaradását jelenti.

Indokolatlannak tartja odvas fa, őshonos fa és védett aljnövényzet hiányában, a száz százalékos nemes nyár fafajú, homogén szerkezetű erdőben az őshonos fajok, odvas fák és aljnövényzet kímélésére vonatkozó előírást.

Vitatja a védelemre tervezett jellegnek korlátozó előírásokat megalapozó jogi tény voltát és azt, hogy a védetté nyilvánítás elmaradása esetén a korlátozás három hónapon túl fenntartható.

És ugyanennek a törvénynek a 22.§-át, ami így szól: „Amennyiben – a gazdasági rendeltetés kivételével – az erdő elsődleges rendeltetésének meghatározására illetőleg megváltoztatására közérdekből kerül sor, az erdőgazdálkodó az ebből eredő ténylegesen felmerült termelési többletköltségének és kárának megtérítésére jogosult, amelynek biztosításáról a kezdeményező szerv az elsődleges rendeltetés fennállása alatt köteles folyamatosan gondoskodni.”

De a legmegemészthetlenebb falatot mégis csak az eszmei, forgalmi és gazdasági érték témaköre jelenti. Mert az nagyon szépen mutat ám a nyomtatásban a fehér papíron (nem újrhasználított), hogy a „védett területek eszmei értéke jóval meghaladja a gazdasági értéket, a kérdés csupán annyi:

Tessenek már megmondani: ki az, aki eszmei értékért bérbé adja az erdejét? S ugyan hogy lehet az ilyen ügyletet lebonyolítani...?

Mivel a fenti kérdésekre nem nagyon találtunk – elfogadható – válaszokat, ezúton kérjük az erdőgazdálkodókat, erdőtulajdonosokat, erdészeti szakembereket, hogy a fentiekkel kapcsolatos véleményeiket írják meg a MEGOSZ Titkárságára.

A válaszadók között egy 10 000 Ft értékű vásárlási utalványt sorsolunk ki. Aminek az eszmei értéke természetesen jóval nagyobb...

(MEGOSZ)

A vágásos erdőből a szálalóerdőbe

Szálalás és szálalóvágás fogalmak értelmezése, szálalóerdő kialakításának menete, újabb fogalmak

Abstract

In the Hungarian Forestry the nature-based forestry has been getting a raising nationwide concern. The process is interesting not just from the view of the nature conservancy and the society but from the economic side as well.

The selection forest is a high forest including different stems in size and age structured spatially. Its special structure – the selection structure – stands the closest to the natural forest.

The selection structure means an alignment of the stems in the selection forest by diameter in thickness groups which contain diameter classes with stems diffused in the whole area. From the thinner thickness group to the thicker the stems step over on the base of the growing space rule necessary to the natural diameter expansion. The admission and the secession in and out the thickness groups are continuous and the role of the selection system is to guarantee the continuity and the regulation.

The main question for the recent silviculture is how the conversion from the even-aged forest to selection forest should be managed and how the related methods should be defined. The conversion period can be divided in two sections. In the first section having started in the medium age (eg. 70 years) the stand should be treated by selective cuttings or regeneration methods through the following 40-70 years. The felling method is the conversion selection. By the end of the first section the stand structure comprises a progeny stand what is only a part of the selection structure (1-70 years) lacking the stems between 71-140 years.

In the second section the stand should be treated by stock-tending selection and the mother trees should be maintained at least to the end of this section when the progeny stand turns fertile. By the end of that section the selection structure will have become completed.

We suggest the term of conversion selection for calling the felling methods

in the first section of the conversion period and the term of stock-tending selection for the felling method in the second section and in the ready selection forest.

Key words: conversion, conversion selection, selection forest, selection structure, selection system, stock-tending selection.

Magyarországon nemcsak természetvédelmi, hanem gazdasági érdekből is felvetődik az igény a vágásos erdőalaknak a természeteshez közelebb álló, folyamatosabb vastagfatermést is adó, szálalóerdővé történő átalakítására. Különösen előnyös ez olyan erdőterületeken, ahol nagy, egykorú erdőtömbök alakultak ki. Egyszerű állományszerkezetű szálalóerdő létrehozható törpe erdőbirtokokon is.

Az erdészeti szakirodalom – különösen a külföldi – bővelkedik a szálalóerdő üzemmodról és a szálalóvágásról szóló tudományos közleményekben, viszont alig tesz említést a vágásos erdők szálalóerdővé történő átalakításáról. Mielőtt erről a problémáról szerzett eddigi szerény tapasztalatainkról szólnánk, nézzük meg a szálalás, illetve a szálalóvágás fogalmának értelmezését.

2004. nyarán az „Erdőanya”, ősszel pedig a „Roth-féle szálalóerdő” megtekintésekor talákoztunk hármásban, ahol kicseréltük eddigi tapasztalatainkat. A tapasztalatcsere eredményeiről szeretnénk az alábbiakban beszámolni.

A szálalóerdő, térben tagolt vegyes korú és méretű elegyes szálaló, amelynek sajátos állományszerkezete legközelebb áll a természetes erdőfejlődés ún. átmeneti erdőalakjának szerkezetéhez. Állandó borítottságot biztosít állandóan megújulni képes és állandó vastagfa hozama van.

Mi a szálaló szerkezet? A szálaló szerkezet leírható a szálalóerdő faegyedeinek vastagság szerinti olyan látszólagos csoportosításával – általában három vastagsági csoportba –, mely vastagsági csoportokba tartozó átmérőosztályokban, a hozamterületen szétosztottan álló faegyedek szerepelnek. A vékonyabb vastagsági csoportból az erősebb vastagsági csoportba, a természetes vastagodáshoz szükséges idő- és növénytér által megszabott számú egyed lép át. Az egyes vastagsági csoportok közti be- és kilé-

pés folyamatos, és a szálalóerdő üzemmod feladata, hogy biztosítsa ennek a folyamatnak az állandóságát és a szabályozását.

A vastagsági csoportok kialakítása függhet a fafajtól, a termőhelytől, az állomány életszakaszaitól és figyelembe veheti a törzs méreteitől függő piaci értékviszonyokat.

A szálalás klasszikus értelmezése mellett javasoljuk a „szálalás” minősítésének csak abban az összefüggésében való használatát is, amikor a vágásos üzemmodról a szálalóerdő üzemmodra történő átállás műveletorát jellemezzük. A vágásos erdőben történő beavatkozásokra pedig továbbra is az eddig jól bevált, letisztult kifejezéseket használjuk.

A hazai erdész szakközönség előtt is ismert két olyan magyarországi területen folyó munka, melynek tapasztalatairól kívánunk beszámolni. Ezekben az 1930-as, illetve az 1950-es években kezdődött meg kísérleti jelleggel a vágásos erdők szálalóerdővé történő átalakítása, ahol ez a munka most is folyik.

Az egyik próbálkozás dr. Roth Gyula professzor nevéhez fűződik, aki a Soproni-hegység Asztalfő elnevezésű térségében, mintegy 70 ha-on indította el a nevéhez fűződő kombinált (vonalas-csoportos) szálalóvágásos kísérletét (Roth, 1935), amelyből napjainkban mindössze 23 ha terület az, ahol a kísérletet a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Erdőművelés Tanszéke – jelenleg dr. Koloszári József tanszékvezető egyetemi tanár vezetésével – folytatni tudta (Koloszár, 2002).

A másik ilyen jellegű – 50 éve dr. Madas László által megkezdett – erdőkezelés eredménye a Visegrádi-hegységben lévő „Erdőanya” néven ismert kb. 15 ha nagyságú bükkös, amelynek kezelését máig is a Pilisi Parkerdő Rt. Visegrádi Erdészete dr. Madas László irányításával végzi (Madas, 1998). A Pilisi Parkerdő Rt. erdeit gyakrabban újítja már fel szálalóvágással, így bükköseinek felújítása manapság szálalóvágással történik.

A szálalóvágás olyan természetes erdőfelújítási mód, amelynek időtartama hosszú (30-60 év) és eredménye egy vegyes korú és vegyes méretű erdőalak, melyben az állományalkotó faegyedek kor és méretbeli eloszlása a felújítás időtartamától és az egyes beavatkozások erélyétől függ. A

¹ Pilisi Parkerdő Rt. jogelődjének nyugalmazott igazgatója

² Nyugat-Magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Erdőművelési Tanszék

³ Pilisi Parkerdő Rt. Központ Erdőgazdálkodási Osztály

szálalóvágás az átalakítás legalkalmasabb eljárása, mert a beavatkozások a szálaló szerkezet kialakítását is szolgálják, és végeredményként az átalakítás első nagy lépése is megtörténik.

Manapság, amikor a nagy területen végzett tarvágások háttérbe szorulnak, egyre nagyobb hangsúlyt kap a vágásból a szálalóerdő üzemléte történő átalakítás.

Ezért üdvözölhető az Erdészeti Szolgálat azon törekvése, hogy a szálalóerdő üzemléte tervezési és felügyeleti szabályozásának kidolgozása során, a hatóság oldaláról igyekszik számba venni minden olyan erdőművelési eljárást, amely kielégíti a szálalóerdő üzemléte körvalazódó feltételeit, mint:

- az állékony, természetes állapot-hoz közeli, vegyeskorú erdőalak,
- a termőhelyre jellemző őshonos fajok folyamatos felújulása,
- szállankénti és/vagy csoportos szerkezet,
- folyamatos kor- és átmérő-eloszlás,
- az állandó vastagfa-hozam,
- a folyamatos borítás,
- a biológiai sokféleséget javító és az erdő működőképességét segítő holtfa (őshonos fafajokból) jelenléte,
- a vadállomány megfelelő nagysága,
- a megfelelő feltártság, illetve technológia,
- a magas szintű erdőművelési ismeretek felhasználása.

Hogyan lehet vágásos erdőt – gazdaságosan – üzemi méretekben szálalóerdővé alakítani, s hogyan kellene ezt az eljárást elnevezni?

További részletkérdések:

- **Milyen korú (életfázisú) faállományban érdemes kezdeni?**
- **Milyen módszereket lehet alkalmazni?**

– **Mennyi időt igényel az átalakítás?**

Tapasztalatunk az, hogy a rendszeres magtermések megjelenésekor leginkább érdemes az átalakítást elkezdeni. Először szálalóvágásos felújítás alkalmazásával, amelynek időtartama 40-60 év. Egy később kezdett szálalóvágás esetén, további 40-60 év múlva, az anyaállomány fenntartandó törzsei komoly minőségromlást szenvedhetnek, viszont a hosszú időtartamra mindenképpen szükség van a korszerkezet széthúzásához, a természetes felújuláshoz és a folyamatos vastagfahozam biztosításához.

Elégseges-e a fent említett szálalóvágás időtartama az átalakításhoz? A választ az „Erdőanya” és a soproni kísérlet egyaránt sugallja: **nem!**

Mindkét kísérlet a jelen állapotban tartalmaz egy 1-50 éves vegyeskorú fiatalabb és egy 100 évnél idősebb anyaállományrészlet, mely utóbbi már meghaladta a műszaki vágáskort. Az anyaállomány faegyedeinek kitermelésével befejeződik a szálalóvágásos erdőfelújítás, amely egy erősen vegyes korú 1-50 éves szálaló szerkezetű fiatal faállományt eredményez. Ebben az **utódállományban** azonban a legidősebb és legnagyobb méretű faegyedek iparifá hányada még elenyésző, értékes faanyagok nyeresére további 30-50 évig kellene várni. Az erdőgazdálkodó ebben az esetben kevesebb bevételhez jut.

Mi a teendő? **A szálalóvágás végvágását el kell hagyni**, amikor még az anyaállomány faegyedeinek 20-40 %-a áll. Természetesen a továbbtartott fák egészségi állapota romolhat, de ennyi áldozatot az átalakítás érdekében vállalni kell. Kárpótolhatja az áldozatot, hogy ily módon a rosszabb adottságú állománycsoportok felújítása korábban elkezdhető, az erdőfelújítás során pedig költség takarítható meg, a hagyományosan szükséges erdőnevelési munkák szükségessége csökkenhet (pl. elegyarány-szabályozás), és a vastagabb törzsekre rakódó ritkítási növedék értéke nő.

Ajánlott módszerünket az alábbiakban foglaljuk össze (lásd ábrát):

Az átalakítást első szakasza (szálalóvágásos üzemléte):

– Az első szakaszra **a csoportos szálalóvágásos felújulás megindulása jellemző**. A fakitermelési módja az **átalakító szálalás**.

– Legkedvezőbb, ha a kezdés időpontja egybeesik az anyaállományban az **első rendszeres magtermések megjelenésével**.

– A szálalóvágásos felújulás időtartama minél hosszabb (például az ábrában 70 év) legyen.

– A beavatkozások mindig az újulat megjelenésének és a szálaló szerkezet kialakításának érdekében **legfeljebb tízévente, a körülményeknek megfelelő gyakorisággal** kövessék egymást.

– **Az első szakaszban alakul ki az első utódállomány (az ábrában 1-70 év), amely már szálaló szerkezetű, azonban még fiatal és átmérőeloszlása még nem éri el a vastagabb tarományokat.**

Az átalakítás második szakasza (szálalóerdő üzemléte):

– **A szálalóvágás végvágása elmarad az anyaállomány továbbtartásával, a magtermés és a folyamatos vastagfahozam érdekében.**

– **A második szakaszban (az ábrán további 70 év) az eredeti anyaállományt legalább addig szükséges fenntartani, élőkészletét folyamatosan gondozva, ameddig a szálalóvágás első újulatából származó utódállomány magtermővé nem válik.**

– A második szakaszban jön létre folytatásként a második utódállomány, amely még részben az eredeti anyaállomány, részben az első utódállomány legidősebb egyedeitől származik.

– A második szakaszban, **a második utódállomány megjelenésével kiegészül az első utódállomány szálaló szerkezete**, amellyel együtt az idők során kész, beért szálaló szerkezetet képez (tartalmazza már a vastagabb átméretarományokat is), és amelynek következtében az anyaállomány feladata a szálalóerdő kialakításában a szakasz végére befejeződik, és áll az új szálalóerdő.

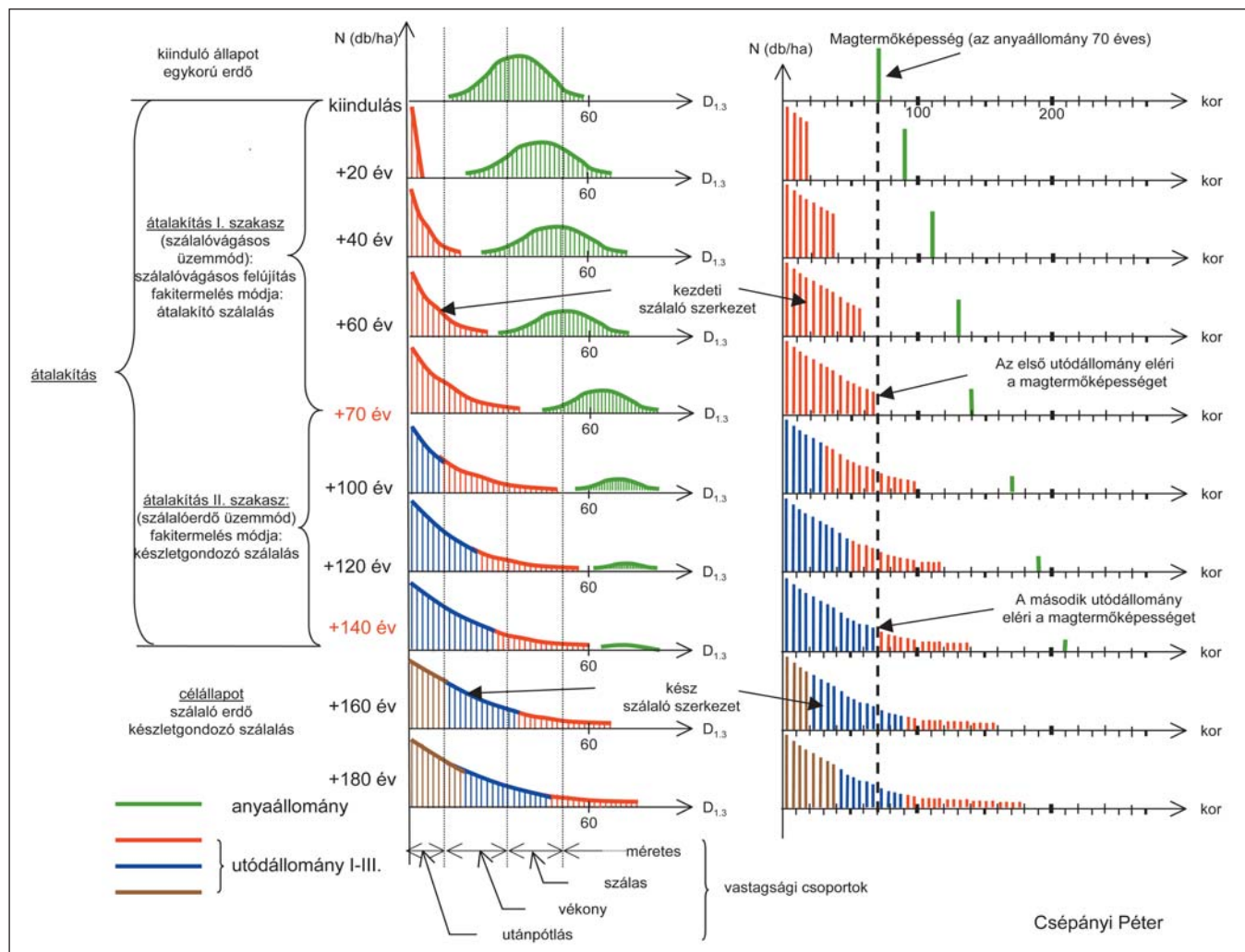
– Az átalakítás ideje alatt az utódállományokat és az anyaállományt **egyaránt céltudatosan kezelni kell!**

Az egész átalakítási folyamat fakitermelési módja az **átalakító szálalás**, a már kialakított szálalóerdő fakitermelési módját pedig nevezhetnénk készletgondozó szálalásnak. A vágásos üzemléteből a szálalóerdő üzemléte történő átalakítás (az ábrán 140 év) időszakának első szakaszában (1-70 év) **szálalóvágásos üzemléte folyik átalakító szálalással**, az átalakítás második szakaszában már a valódi **szálalóerdő üzemléte működik készletgondozó szálalással**.

Javaslatunk alapján az átalakítás fakitermelési munkáját megkülönböztetve átalakító szálalásnak, míg a már kész szálaló szerkezet esetében a fakitermelést készletgondozó szálalásnak lehetne elnevezni.

A vágásos erdőnek szálalóerdővé történő átalakítása, csak egy tízévenként készülő szálalóerdő erdőtervben rögzített, **ellenőrző eljárás** segítségével lehetséges, amely fontos információt ad az átalakítás munkálatairól, a folyamat pillanatnyi irányáról, azaz, hogy áll:

- az újulat megtelepedésének üteme,
- az utánpótlás állományrészek szükséges nagysága és minősége,
- a vastagsági csoportok törzsszám és fatérfogat szerinti egyensúlyi állapotának folyamatossága,
- a növedék és a hozadék egyensúlyának szigorú betartása,
- az élőkészlet minőségének állandó javítása,
- a vastagsági csoportok átmérő osztályonkénti állandó fatérfogatának biz-

tosítása, amely feltétele az állandó vastagsághozadéknak.

Az ellenőrző eljárás segítségével folyamatosan módosíthatjuk az átalakítás menetét, illetve a szálalóerdő tervének előírásait.

Eddigi tapasztalataink szerint az utódállományok belépésének és gondozásának kulcsfontosságú szerepe van, hiszen az átalakítás során a folyamatosan belépő újulat magassági és vastagsági differenciálódásából áll össze a kialakuló szálaló szerkezet.

Visszatérve a kisüzemi módszerekkel folytatott szálaláshoz, idézzük az osztrák szakíró H. Reiningert:

„A fennmaradt szálalóerdők túlnyomó része paraszti erdőbirtokosok erdővagyonra. Jóllehet, a tulajdonosok aligha részesültek erdészeti képzésben – legalábbis a múltban –, nekik mégis sikerült ezeket a csodálatra méltó, szép erdőket megőrizni és fenntartani. Megmaradtak a valóság talaján és egyszerű kezelési elvekhez igazodtak. Apáról fiúra szálló tapasztalatokkal a fa vágáséretté válását, annak átkarolásával állapították meg. A növtér-szabályozás

szükségét a koronaterbe vetett pillanattal mérték fel, aztán egészséges, erdőbarát léptékű takarékkassa szemlélettel és tulajdonosi öntudattal igyekeztek fenntartani erdeiket.”

Irodalom

Koloszár J., (2002): A szálalóvágás alkalmazásának lehetőségei a Soproni-hegységben. EL, 137, 10, p.273-274.

Madas L., (1998): A természetközeli erdőről. (Egy pilisi bükkösben folytatott gyakorlat ta-

nulságai). In: Solymos, R. (ed.) Természetközeli erdő- és vadgazdaság, környezetbarát fagazdaság. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, p. 41-47.

Madas L., (1956): Ígéretes fákra alapított fatermesztési terv. Országos Erdészeti Főigazgatóság, Budapest

Reininger H (2000): Das plenterprinzip oder die Überführung des Alterklassenwaldes. Stocker, Graz, Stuttgart,.

Roth Gy. (1935): Erdőműveléstan II. – Rőtig-Romwalter, Sopron.

A rezgőnyár termesztéséről

Az USA és Kanada erdeiben megbecsült fafaj a rezgőnyár. A két ország határán fekvő Nagy-Tavak vidéke erdeinek mintegy 26%-át foglalja el. Egyenes növése, jó ágtszűrlése, nagy szaporodási erélye miatt a fenyvesek között szívesen termesztik. Fáját mind a papír-, mind a fűrészipar szívesen fogadja. Elterjedését segíti az az ottani gyakorlat, amely szerint a levágott erdők helyét felégetik és így a szél a bőven termő apró magját sikerrel terjeszti, de gyökérsarjai is gyorsan gondoskodnak fennmaradásáról.

Hazánkban a Zempléni-hegység erdeiben láthatók szép egyedei. Néhány évtizeddel ezelőtt Káldy József, akkori erdőgazdasági főmérnök kandidátusi értekezésében hívta fel rá a figyelmet. Danszky István pedig a hegy-és dombvidéki erdőkben előhasználati nyártermesztésre ajánlotta.

Napjainkban is érdemes lenne vele foglalkoznunk.

(Forrás: K.A. Brinkman–E.I. Roe: *Quaking aspen: Silvics and management in the Lake States*)

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

FAO támogatás újszerű erdőgazdálkodási módszerek fejlesztéséhez és kialakításához

„Az utóbbi néhány évben a társadalom igénye és az emberek érdeklődése – vélhetően a korábbi környezetkárosítások napfényre kerülése miatt – az erdők közjóléti szerepe felé fordult. Sokkal követelőbb ez az igény, mint korábban bármikor. Ez a jelenség sok, az erdőgazdálkodást ért támadásban is megnyilvánul.

Ezeknek az igényeknek a megfogalmazása és annak a felismerése vezetett ennek a projektnek a megtervezéséhez, hogy a jelentkező társadalmi igényeket elhárítani nem lehet. Nem is célszerű, hanem elébe kell menni az eseményeknek és a társadalmi nyomásnak engedve új prioritásokat kell megfogalmaznunk és az erdőgazdálkodásnak új célokat kell adnunk. Ma általánosan elfogadottnak tekinthetjük a közjóléti célok elsőbbségét a legtöbb természetszerű erdőben Magyarországon fenntartva, hogy a fatermesztés is a legtöbb állományban folytatható a közjóléti célok elsőbbséges érvényesülése mellett. Ezt a többé-kevésbé jól bevált erdőtervezési rendszer biztosítja.

A FAO által támogatott bújaki vidékfejlesztési projekt (2000-2002) egyik eredményeként sikerült kimutatni, hogy a térség társadalmát egyáltalán nem érdekli, hogy van-e fakitermelés az erdőben, vagy nincs. Egy dologban egyeztek meg a térség lakói, a felkért vidékfejlesztési szakemberek és a FAO által delegált szakértők: a térségnek elemi érdeke az ökoturizmus fejlesztése és ez csak a természetközeli erdőgazdálkodás segítségével lehetséges. A térség lakóinak boldogulása szempontjából – a szá-

mítások szerint – ennek sokkal nagyobb a jelentősége, mint a hagyományos erdőgazdálkodás előnyeinek. Nyíltan megfogalmazódott az igény: olyan erdőgazdálkodást kell folytatni – ahol lehet –, hogy „ne keletkezzen vágásterület”, hogy megmaradjon az erdőterületek állandó fával való borítottsága.

Az idézet az elképzelést ismertető sajtótájékoztató anyagából való. A bújaki térségben megvalósuló kezdeményezés az FVH, a FAO és a HM Budapesti Erdőgazdaság Rt. részvételével történik – a sikeres pályázat alapján –, melyhez a FAO 271 ezer dollár támogatást adott.

Benedek Fülöp államtitkár szorgalmazta, hogy az erdészeti hatóságok kapjanak olyan feladatot, hogy illesszék be a jogkörnyezetbe a természetközeli erdőgazdálkodást elősegítő rendelkezéseket.

A bemutatón megjelent *Kadlecikova Mária* a FAO Kelet- és Közép-Európai Al-

központjának vezetője, aki kiemelte, hogy a két éven keresztül tartó munka elősegíti a környezetbarát fakitermelési technológiák elterjedését, a hatékony és költségtakarékos erdőgazdálkodási munkák továbbfejlesztését. A 271 ezer dolláros program jó alkalom erre, valamint *Kovács Marianna*, az FVM Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának vezetője.

Volker Sasse, a FAO térségi felügyelője felhívta a figyelmet a természetközeli erdőgazdálkodás külföldi tapasztalatainak figyelembe vételére.

Sinka Attila nemzeti projekt koordinátor (HM Budapest) ismertette a tevékenységet.

Keresztes György tanácsadó (HM Budapest) beszámolt a projekt alakulásáról.

Kadlecikova asszony ez alkalmat használta ki arra, hogy átadja *Keresztes Györgynek* a FAO emléklapok, melyet a térségben kifejtett munkája elismeréseként kapott (alsó képünk).

Klemencsics András FVM főosztályvezető rövid áttekintést adott az ország erdészeti viszonyairól. Megtudhatták a jelenlévők, hogy a művelés alá vont 1974 ha területből 1843 ha a faállománnyal borított terület, mely 18,43 százalék erdőszültséget jelent. Ebből 20 százalék, vagyis 387 ezer hektár a védett terület, amelyen a FAO által támogatott program különös jelentőséggel bírhat.

Sódor Márton KVM főosztályvezető példamutatónak nevezte a kezdeményezést, és hangsúlyozta azoknak a kiadványoknak a népszerűsítő jelentőségét, amelyek a témával kapcsolatban megjelentek.

Wisnowszky Károly ÁESZ megbízott

nyét, mely szerint a természetszerű erdőgazdálkodás térhódítását több tényező is akadályozza. Nevezetesen adminisztratív és elszámolási nehézségek, erős kötődés az eddig beidegződött gyakorlathoz, és a túltartott vadállomány. Felajánlotta a Pro Silva segítségét.

Luzsi József MEGOSZ elnök a magán-erdőtulajdonosok nevében felhívta a figyelmet, hogy egy csónakban evezünk, s kérte, hogy az evező ne a fenyegetés eszköze legyen, hanem az összefogott előrehaladást segítse. Az erdő vidéken van, így az ott élő emberek megélhetését kell hogy segítse. Ő szolgáltató erdőgazdálkodásnak nevezné a természetszerű gazdálkodást. A kieső jövedelmet az államnak kellene kompenzálnia.

A terepi bejáráson a térség erdőállományával ismerkedhettek a jelenlévők, de *Görgényimé Czudor Gizella* gombavizsgáló révén megismerkedhettünk a helyi állományokban valósan, és a jövőben fellelhető szarvasgombászkodás lehetőségeivel is.

Pápai Gábor

Fotó: Zétényi Zoltán

főigazgató jelezte, hogy eddig is sokmilliárdos költséggel folytak a közjóléti beruházások, kiemelve, hogy az országban mintegy 20 000 erdészeti berendezést tartanak nyilván, melyből 500 objektum

szolgálja a közjólétet. A természetes felújítás 11 százalékról 25-re emelkedett, és a cél az optimális 33 százalék elérése.

Varga Béla a magyarországi Pro Silva mozgalom nevében fejtette ki vélemény-

**A VADEX Mezőföldi Rt. Soponyai Erdészetéhez
kerületvezető erdész munkakör betöltésére
munkatársat keres.**

FELTÉTEL:

- szakirányú középfokú végzettség
- legalább öt éves szakmai tapasztalat

JELENTKEZÉS:

**részletes szakmai önéletrajzzal levélben
a megjelenést követő 10 napon belül:
VADEX Rt. Humánpolitikai főelőadó
8000 Székesfehérvár, Tolnai u. 1.**

Radnóti Miklós:

Naptár

Szeptember

Ó hány szeptembert értem eddig
ésszel!

a fák alatt sok csilla, barna ékszer:
vadgesztenyék. Mind Afrikát idézik,
a perzselőt! a hűs esők előtt.
Felhőn vet ágyat már az alkonyat
s a fáradt fákra fátylas fény esőz.
Kibomló konttyal jó az édes ősz.

Csontos István Koronglövő Emlékverseny

Az Alföldi Erdőkért Egyesület ismét megrendezte a hagyományos Csontos István Koronglövő Emlékversenyt, amely 1998 óta immár a nyolcadik verseny volt. A tavalyi év óta a verseny bekerült az erdőgazdaságok közötti vadász-lövész versenysorozatba. Így a koronglövészet szerelmesei minden erdőgazdaságtól részt vehetnek egy izgalmas versenysorozaton.

A bugaci verseny jó időjárási körülmények között, felnőtt és junior kategóriában, négy pályán, 30-30 korong vadászatával, zökkenőmentesen zajlott. Köszönet illeti ezért a szervezőket: Fodor Mibály erdészvezetőt és Jókai János fővadászt.

A felnőttek versenyéből szokás szerint kiemelkedett Dobos József eredménye (93 korong). Feltűnő volt a juniorok kítűnő eredménye. A versenyen kívül induló, junior korú Kenyeres Ervin a felnőtt egyéni győztesével azonos találatot ért el. De a juniorok versenyét megnyerő Jubász Lenke – a teljes mezőny egyedüli hölgy versenyzőjeként – a felnőttek között a harmadik lehetett volna a maga 87 találatával.

A versenyre összesen 55 versenyző nevezett, köztük 6 junior, akiknek a nevezési díját az Alföldi Erdőkért Egyesület fizette ki.

A szokásnak megfelelően, a következő évi emlékversenyt a NEFAG Rt. fogja megrendezni a mikebudai pályán.

Eredmények:

Junior csapat

I. hely Kiss Ferenc és Róth Gyula Erdészeti Szakközépiskola vegyes (Jubász L., Szomor V., Szabó L., Gróf J.)

II. hely Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola (Csontos D., Eőry D., ifj. Jubász P., Kiss D.)

Junior egyéni:

I. Jubász Lenke (Kiss F. Erd. Szakközépisk.)

II. Szomor Vilmos (Kiss F. Erd. Szakközépisk.)

III. Csontos Dömötör (Kiss F. Erd. Szakközépisk.)

IV. ifj. Jubász Pál (Kiss F. Erd. Szakközépisk.)

V. Gróf Jácint (Roth Gy. Erd. Szakközépisk.)

VI. Kiss Dávid (Kiss F. Erd. Szakközépisk.)

Felnőtt csapat

I. GEMENC Rt. (Zilai János, Kovács Sándor, Genábl Krisztián, Kovács Ignác)

II. GYULAJ Rt. (Kalauz Csaba, Tóth Péter, Király Attila, Csapó Károly)

III. PILISI PARKERDŐ Rt. (Pittlik Károly, Ferencz Károly, Gyenes István, Macsek Lajos)

IV. KEFAG Rt. (Baranyi István, Zöldág János, Gál Sándor, Rontó Sándor)

V. NEFAG Rt. (Dobos József, Mile Géza, Papp Norbert, Tönköl Péter)

VI. ZALA Rt. (Bárdosi András, Farkas Károly, ifj. Gróf András, Gróf András)

Felnőtt egyéni

I. Dobos József (NEFAG Rt.)

II. Maár Gyula (VADEX Rt.)

III. Zilai János (GEMENC Rt.)

IV. Macsek Lajos (PILISI PARKERDŐ Rt.)

V. ifj. Gróf András (ZALAERDŐ Rt.)

VI. Kovács Sándor (GEMENC Rt.)

Kép és szöveg: Barna Tamás

Tisztelt Szerkesztőség!

Teljesen egyetértek Zétényi Zoli barátunk írásával, amelyben az ágazatunk közönségkapcsolatát kívánja javítani. Néhány mondatával kapcsolatban viszont ellenvéleményem volna, ha szabad.

Szerintem a tátrai széldöntés egyáltalán nem „erodálta szakmánk presztízsét”. Sokkal inkább kellett volna rongálnia azét a rövidlátó „természetvédő” szemléletet, amelynek következtében ott semmi fakitermelést nem lehetett végezni hosszú évtizedeken át. Emiatt volt ott csupa öreg erdő, amit az első fuvallat ledöntött. Ha lettek volna ott fiatalabb erdők, azoknak kutya bajuk sem lett volna; nem lett volna oly látványos a pusztítás

A Zengő ügye pláne nem sodorhat bennünket „kárhóztatott szerepbe”. Az

a honvédelmi tárca, az egész magyar közigazgatás konfliktusa a feltűnési viselkedésben szenvedő, izgága, magukat „természetvédőnek” és „szakértőnek” kinevezett csoportosulások között. Ránk ez ügyben legfeljebb annyi tennivaló hárul, hogy – ha kérdezik – meg tudjuk mondani, hány hektáron díszlik az a csudás bazsarózsa, valamint, hogy hány hektár erdőt is telepítünk évente. Ezen kívül ajánljuk még a derék honvédeink figyelmébe, hogy egy teherautó nem szélesebb három méternél, és amióta a mozgótelefont feltalálták, nem probléma úgy megszervezni a forgalmat, hogy a két autó ne találkozzék szembe egymással az erdei úton.

Reményfy László

A jogász válaszol

A megbízott erdőgazdálkodó elszámolási kötelezettsége az erdőterületét átruházó tulajdonossal

A magánerdő-birtokosok körében alkalmazott egyik társult erdőgazdálkodási forma a megbízott útján megvalósuló erdőgazdálkodás (továbbiakban: megbízotti erdőgazdálkodás). Az Erdőről és az erdő védelméről szóló tv. végrehajtási rendelete szerint társult erdőgazdálkodásnak kell tekinteni, ha a tulajdonosok az erdőterületükön az erdőgazdálkodó személynek az erdőgazdálkodási tevékenységre **megbízást adnak**.

A megbízotti erdőgazdálkodás több szempontból előnyös lehet, e forma nem viseli magán a jogi személyiségből fakadó jogszabályi kötöttségeket.

A megbízotti erdőgazdálkodásnál a megbízottat tekinti az EVT. erdőgazdálkodónak. Az EVT a megbízás tartamával, különösen annak megszűnésével nem foglalkozik. Erre nincs is szükség, mivel a megbízást, mint polgári jogi szerződést a PTK 474. § – 483. §-ai szabályozzák röviden, és lényegretörően.

A magánerdő-tulajdonosok és a megbízottak között jelentős számban jöttek létre erdőgazdálkodásra vonatkozó megbízási szerződések az elmúlt években.

A szerződések készítése alkalmával sok esetben szerződésmintákat használtak, jogi szakértő közreműködésére ritkán került sor. Az aláírt szerződések általában a szerződési minimumot tartalmazták, ezek alkalmasak voltak az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vételre, de nem mindig idomultak a konkrét viszonyokhoz és többnyire hiányoztak az okiratból a megszűnés esetére vonatkozó rendelkezések. A tulajdonostársak, mint megbízók nagy száma miatt ráadásul nehézkes a szerződés – szükség esetén történő – módosítása is.

A tisztánlátás érdekében néhány alapvetést kell kiemelni a megbízotti jogviszonyban, amely érvényes az erdőgazdálkodói megbízásokra is.

– A megbízási szerződés alapján a megbízott köteles a rábízott ügyet ellátni. A megbízást a megbízó érdekének megfelelően kell teljesíteni.

Esetünkben ez azt jelenti, hogy az adott erdőterületen a megbízott köteles ellátni az EVT-ben meghatározott, a szerződésben részletezett erdőgazdálkodási feladatokat, a szakmai előírások figyelembevételével. A működést a társultulajdonosok (megbízók) érdekében és

javára végzi. Tevékenységének eredménye, eredményessége (pozitív vagy negatív) a megbízót illeti vagy terheli.

– Az ügy ellátásával felmerült költségek a megbízót terhelik.

– A szerződés megszűnésekor a megbízott köteles elszámolni és ennek keretében a megbízónak mindazt kiadni, amihez a megbízás teljesítése céljából, vagy eljárása eredményeképpen jutott, kivéve amit abból a megbízás folytán jogosan felhasznált.

Most érkeztünk el gyakorlati szempontból a lényegi kérdéshez:

Mikor kell a megbízottnak elszámolnia az erdőterületét (illetőségét) elidegenítő tulajdonossal?

Válasz:

Ha a megbízási szerződés másként nem rendelkezik, akkor amikor a volt tulajdonos (írásban) bejelenti a terület elidegenítését a megbízott felé. A volt társultulajdonos, mint a megbízók egyike irányába ugyanis a megbízási jogviszony az elidegenítéssel megszűnik.

Lehetséges azonban, és egyben ajánlatos is, hogy a megbízási szerződés ilyen esetben egy terminust (pl.: az elidegenítést követő év május 15.) határozza meg az elszámolás végső időpontjául. Ezáltal nem szükséges minden egyes elidegenítésnél külön elszámolni, hanem azt összevontan is lehet kezelni az éves záróelszámolással.

Az elszámolást azonban ez esetben is a jogviszony megszűnésének időpontjára vonatkoztatva (viszonyítási időpont) kell elkészíteni.

Következő kérdés:

Határozhatom-e úgy a tulajdonosok (megbízók), hogy az árbevétel vagy annak egy részét a megbízott az elszámolás alkalmával ne adja ki a volt tulajdonostársnak? (Pl.: pontosan nem kalkulálható felújítási költségek miatt.)

Válasz:

A kérdés az elszámolás szabályszerűségéhez is kapcsolódik. Az esetkör sokrétűsége miatt itt csak annyit jelezhetünk meg, hogy ilyen döntésre jogszerűen csak szűk keretek közt kerülhet sor. Az értékesített faanyag árbevételével szemben csak a konkrétan felmerült (bizonylatokkal igazolt) költségek számíthatók fel, beleértve természetesen az erdőfenntartási jutalékat is.

A közös tulajdonban lévő erdőterület illetőség elidegenítésével kapcsolatban még egy szempontra kell odafigyelni a megbízottaknak.

A PTK közös tulajdonra vonatkozó szabályai szerint a tulajdonostársak szótöbbséggel (egyszerű) döntenek a dolog (erdőterület) hasznosításáról. Ha az új erdőtulajdonos(ok) nem írja(ák) alá a megbízási szerződést, előfordulhat, hogy a megbízók száma az 50% + 1 fő alá csökken. Ezt elkerülendő célszerű, ha az új tulajdonosokkal is aláírásra kerül a megbízási szerződés.

A fentiekben megkíséreltük a megbízotti erdőgazdálkodással összefüggésben felmerülő, néhány gyakorlatban is előforduló jogi kérdés tisztázását. A magánerdő-birtokosok jogsegélyszolgálatára továbbra is várja és fogadja az általánosítható tapasztalatok leszűrésére alkalmas jogeseteket, illetve kérdéseket.

Dr. Derzsenyi Tibor

Jogsegélyszolgálat vezető

Szíves figyelmükbe ajánljuk az alábbi utazási ajánlatainkat:

Számos Dél-Afrikai programból választhatnak, vagy ezek bármilyen kombinációját kínáljuk Önöknek: minimum 6 fő részére november 14-23.

Közutazás Fokvárostól Johannesburgig, látogatás/vadles a Kruger NP-ban, fakultatív egy napos vadászat (a konkrét programot kérésre megküldjük).

Baltikum vagy Szentpétervár (a konkrét programot kérésre megküldjük)

Minimum 15 fő részére bármilyen időpontban: Baltikum 6 nap/5 éj, Szentpétervár 5 nap/4 éj

– Izland, október 6-10. (a konkrét programot kérésre megküldjük)

– Városlátogatások október 28-november 1., december 3-8.

– Barcelona, Madrid, Sevilla (a konkrét programot kérésre megküldjük)

– Kellemes pihenés, kikapcsolódás vagy továbbképzések céljából ajánljuk a vadászházkínálatunkat egyéni és csoportos vendégek részére.

Új!!! 2006. március 29-i teljes napfogyatkozás megtekintésére szervezett,

Nílusi hajóúttal, vagy Kairó-Alexandria körúttal egybekötött egyiptomi utazás.

Részletes programok a honlapunkon: www.erfatours.hu

Üzemtervek és kamarai utasítások I.

Sorozatunk 4. részében áttekintettük, hogy 230 éve, 1775-ben készült el a vasgyárnak bérbeadott erdő, majd később az egész diósgyőri uradalom térszakozásos térképe és vágásterve, amelyben meghatározták a vágásterületek nagyságát és sorrendjét.

A vágástervek nem rendelkeztek a kitermelt erdő felújításáról, azt Mária Terézia erdőrendtartásának megfelelően magfákkal tervezték megoldani úgy, hogy a termeléskor kat. holdanként „16 szál... egyenes élőfa... nagyobb haszonra... megtartassanak... különösen a melyek sokféle mesterségekre nézve... alkalmasak... hogy ha az új erdő már elég sűrűn felnőtt és az agnak hagyatott élőfára több szükség nincsen... a növekedő erdőnek és a csemetéknek ártalmokra vannak, levágatassanak”.

A szentléleki erdőgondnokság első üzemterve ezt szálaló gazdaságnak tekintette. Diósgyőrben viszont „rendesen a tölgyet vágják ki és ennek magvakkal való felújításával nem törődtek”, Mocsolyáson pedig „az 1812. évtől kezdve önkény szerint gazdálkodtak.”

Elődeink felismerték, hogy a vágásterületek nagyságának és sorrendjének szabályozása önmagában nem biztosítja az erdők fenntartását, gondoskodni kell arról is, hogy a kihasznált évi vágások fel is újuljanak.

Az erdészeti tudomány fejlődése lehetővé tette, hogy 190 évvel ezelőtt, 1815-ben elkészüljön a szentléleki, majd 1818-ra a diósgyőri, parasznyai, újhutai, mocsolyási erdőgondnokságok első üzemterve, amik elvileg 1887-ig voltak érvényben. A német nyelvű „üzemtervi munkálat” időközben elvesztett, de annak felhasználásával készült *Enyedi János* m. kir. erdész: *A diósgyőri m. kir. erdőgondnokság ismertetése* (Ungvár 1907. és folytatásokban a Magyar Erdész 1907–1908. évf.) c. tanulmánya, ami a Borsod–Gömör–Heves megyék Erdészeti Egyesülete 1907. évi miskolci közgyűlésén is nagy tetszést aratott.

E tanulmány alapján ismerhetjük meg az üzemtervek fontosabb jellemzőit és az erdőgazdálkodásra vonatkozó előírásokat.

Ma is figyelmet érdemelnek a bevezető gondolatok: „*Minden művelt ember, ha nem is szakember, belátja az erdő fenntartásának szükségességét; méltányolja az erdőgazdának a jövő*

nemzedék, hasznára szolgáló fáradozásait... akinek feladatát képezi... az örökölt fákkal a legjobban gazdálkodni és a jövő nemzedék számára tökéletes zárt állományokat hagyni.”

„Minden üzemterv két részből; térképekből és gazdasági tervből állott. A közel 8000 holdas szentléleki gondnokságról pl. 230 cm hosszú és 168 cm széles, I–VII. vágássorozatra osztott alaptérkép és minden vágássorozatról külön-külön gazdasági térkép készült. Diósgyőr térképe 228x171 cm volt. A vágássorozat határát kettős piros vonallal jelölték és zöld színű római számokkal jegyezték.

A vágássorozatokat 3–6 alrészletre – tagokra – osztották, határát pedig egy piros vonallal és piros római számokkal jelölték. A tagokat osztagokra – erdőrésztlet – bontották és azokat A, B, C, D stb. betűkkel jelölték. Szentléleken hét vágássorozatban 34 tag és azokban 470 erdőrésztlet, a közel 11 000 holdas Diósgyőrben 3 vágássorozatban 12 tag és 386 erdőrésztlet volt.

Az erdőrésztleteket korosztály és művelési ág szerint alszámokkal jelölték, pl. Szentlélek I. vágássorozatában az 1–20 éves fiatalosok E¹⁻⁵, a 70 éves és annál idősebb állományok A¹⁻¹⁵, a rétek M¹⁻³, a tisztások G¹⁻⁹, jelet kaptak. Minden vágássorozatban újra kezdődött és az előzőtől eltért az osztag betűjele, pl. az I. vágássorozatban a rét M jelű, a II-ban K jelű volt.

A térképeken jól felismerhetően berajzolták a fajok ábráját, Szentléleken pl. 14 faját és jelölték az utak, hidak, gerincek, völgyek, határdombok, birtothatárok, mészke-mencék, szénbányák, üzemi épületek, malmok, kocsmák, mészárszék, faiskola stb. helyét.

A gazdasági terv lapjai 103 cm hosszúak és 69 cm szélesek voltak, és az 5 erdőgondnokság tervét tartalmazó könyv 3,5 cm vastag volt. A terv általános részében ismertették az erdőgondnokság, a vágássorozat határait, a rovatos kimutatásban az erdőrésztletek területi adatait kat. holdban és □ ölben, hat korosztály és művelési ágak szerint.

Vágássorozatanként határozták meg és indokolták a helyi viszonyoknak megfelelő vágásfordulót, pl. Szentléleken az I. 70 év, a II., III., VI. 120 év, a IV. 100, az V. 80 év, Diósgyőrben az I. és a III. 80 év, a II. 100 év,

„Vágássorozatanként részletezték a véghasználati, „tarlasztási” és a felújítási

rendelkezéseket, összesítették a felvetelkor fel nem újult vágások – hagyásfákkal vagy anélkül – és a tisztások területét, a vágáskorra növedékesített fa-tömeget, amit „3 lábnyi hosszúságú hasáb ölekben kemény és lágy választék szerint” határozták meg. Ez a 6'x6'x3' méretű bécsi öl=3,4107 m³.

Az egyes erdőgondnokságok, illetve vágássorozatok kezelését, az üzemmódot, a felújítás általános szabályait, a tenyészendő fajokot, az erdőápolást, a legeltetést stb. az üzemtervek szöveges része tartalmazta. Idézzünk ezekből:

„Minden vágássorozat az első... vágásforduló alatt... vagy önvetődéssel vagy magvetéssel vagy ültetéssel felújítandó... a diósgyőri koronauradalom vezető erdőtisztjeinek feladatává tétetik meghatározni, hogy a vágásokat... a viszonyokhoz mérten vetéssel vagy ültetéssel kell-e felújítani. Ezen utóbbinak mindenkor csemetekertben nevelt csemetékkel kell történnie.”

„A vezető erdőtiszt részére a felújításnak semmiféle módja sem iratik elő, mert erre nézve a helyi és időviszonyok maguk a határozók. Mindazon által a... bükkcsemetéket az anyafák oltalma alatt kell nevelni. Ez az eljárás a tölgy-nél is ajánlatos, de nem minden esetben szükséges”.

Diósgyőrben a III. vágássorozat „csak magból újítandó fel; a tölgy az uralkodó, de azon tagokban a melyekben a közönséges bükk otthonos, ezután is fenntartható, ha a talaj és a fekvés megfelelő, még a kőris, juhar, szil, hárs magvát is lehet szórványosan vetni”.

Szentléleken „A vágásoknak szakszerűen helyes tervezésénél és vezetésénél az egész területben számítani lehet a tölgy, bükk, kőris, szil, juharok bőséges önvetődéására. Ennél fogva csak azon helyeket, a melyek természetes úton semmi esetre sem erdősülhetnek kell alávétetni vagy utánvetéssel és pótló ültetéssel a rendes záródásba hozni.”

Újhatán a III. vágássorozat „helyei alkalmasak a vörös és lucfenyőfa tenyésztésére... és mivel... a koronauradalomnak érdekében áll, hogy épületfa, deszka és zsindeleyszükségletét saját erdőségeiből fedezze... a jövőben tiszta fenyőfaállomány nevelendő.”

(*Folytatjuk.*)

Járasi Lőrinc

Dr. Tardy János természetvédelmi munkásságának elismeréséül Magyar Örökség Díjat kapott

A természetvédelem vezetőjeként 1990-ben Tardy egy nagy múltú, de igen nehéz helyzetben lévő ágazatot vett át. A természetvédelemnek alig voltak intézményei, állománya, infrastruktúrája, nem voltak eszközei, jogosítványai, mélyponton volt a nemzetközi megítélése. Tardy átgondoltan, céltudatosan lát munkához. Elsőként ismeri fel az ökológiai, földtudományi (de tegyük hozzá: régészeti, néprajzi!) kutatások és a gyakorlati természetvédelmi munka közötti állandó, intenzív kapcsolat fontosságát, valósággal hidat ver a szakemberek között. Támogatja a biomonitorozást, tudományos leltárt készítveteti számba az ország és a Pannon régió természeti értékeit és tájaink kulturális kincseit.

Fáradhatatlanul kutat, publikál, szervez, oktat, népszerűsít, s munkatársaival együtt intenzív és igen sikeres természetvédelmi diplomáciai és jogalkotási tevékenységet folytat. Tardy együttműködésre törekszik a társtárcaikkal, mert az aktív védelem és a holisztikus megközelítés elvét képviseli. Nem marad saját hivatalának szorosan értelmezett kereti között, mindenkit igyekszik megnyerni a természetvédelem ügyének. Sok küzdelem árán, az óhatatlan feszültség közepette több mint 30 jogszabályban érvényesítik a természetvédelem szempont-

jait, támogatják az agrár-környezetvédelmet, a kulturális örökség védelmét. Ma divatos kifejezéssel úgy mondhatnók: megvalósítja a természetvédelem szempontjainak horizontális érvényesítését.

Tardy folyamatosan támogatja a természetvédő civil szervezeteket, és nagy gondot fordít arra, hogy hazánk természeti értékeit a nagyközönség számára hozzáférhetővé tegye. Minden nemzeti park színvonalas látogatóközpontot kap, tanösvények, világszínvonalon kiépített barlangi útvonalak, és számtalan

kiadvány, film, rendezvény segít eligazodnunk és gyönyörködnünk. A parkok köré honismereti, természetvédelmi, turisztikai, gazdálkodási oktatást, továbbképzést szervez, s maga is számos egyetemen, főiskolán oktat. „Talán a legfontosabb jövőformáló tényező – írja egy helyen Tardy – azoknak a pedagógusoknak anyagi, szakmai és erkölcsi megbecsülése, akik valamennyi képzési szinten a jövő generációk környezethez viszonyulásának letéteményesei. És nem jelenthetjük ki elégszer a természetvédelem meghatározó szerepét az érzelmi, a lehető legjobb értelemben vett hazafias nevelésben.”

S ami nemzetközi összehasonlításban is példamutató: Tardy vezetése időszakában negyed millió hektárnyi értékes terület kerül állami tulajdonba, jelentős rész a Nemzeti Parkok kezelésébe – erdeink mellett ez a legnagyobb közös, állami vagyonunk!

Egy olyan időszakban, amikor a közösségi tulajdonban lévő értékeket az ágazatok felelősei rendre eladták, a rendszerváltozás, privatizáció, kárpótlás forgatógában, Tardy János természeti kincseinkből, magyar örökségünkéből az ország legnagyobb értékű, s talán legszebb vagyonát halmozta fel, védte meg, és mutatta fel a magunk és a külföld számára.

(a méltatás nyomán)

Kun Gábor levelét megírta

Immár tizenöt éve szerkesztem az Erdészeti Lapokat, de álnéven szignált cikket ezidáig csak egyszer kaptam. Azt is úgy, hogy a szerző telefonon szólt, hogy nem kívánja a nevét nyilvánosságra hozni, tehát „név és cím a szerkesztőségben”. Van ennek vagy tíz éve. Az írás az erdészet és a természetvédelem kapcsolatáról szólt, és mint a szerző jelezte, munkahelyén igencsak kellemetlen helyzetbe kerülne, ha kitudódna véleménye a kérdéssről. Mivel valós problémákat feszegtetett, anonimitását kérő kívánságát tiszteletben tartottam.

„Kun Gábor” eljárása viszont nem volt korrekt. A szerkesztővel szemben

sem. Mert írását – ami a májusi számban jelent meg „Az erdészeti kutatásról és oktatásról” címen – a szerkesztő abban a meggyőződésében közölte, hogy a szerző valós személy, és a cikkben leírtakért vállalja a véleménynyilvánítás felelősségét. Igaz, a szerkesztő elkövette azt a hibát, hogy a szerző véleményét nem ugyanabban a számban ütköztette a témában érintettek véleményével.

Hogy a szerző miért ezt az utat választotta, csak sejteni lehet. Mindenesetre elgondolkoztató, hogy a rossz emlékü régi reflexek munkálkodnak még ma is.

Az álnéven írt cikkek ellen nem so-

kat tehet a szerkesztő, hiszen – mondjuk – a villámpostán eljuttatott írások szerzőinek valódiságát nyomozni nem szerkesztői feladat.

A kialakult helyzetben a szerkesztő kér elnézést a „Kun Gábor” írásában megjelent, esetlegesen bántó kijelentésekért, és kéri a szerzőt, hogy a „név és cím a szerkesztőségben” példáját kövesse.

Pápai Gábor

**Zala megyében fiatal erdész-
technikust alkalmazna
erdőgazdálkodással
foglalkozó társaság.
Tel.: 92/331-077
nanorb@axelero.hu**

Mi lesz veled, erdei kisvasút?

„Mivel a kisvasutak jelentős szerepet töltenek be a belföldi turizmusbán, a bizottság felkéri a Magyar Államvasutakat, valamint a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumot, biztosítsa az ezek működéséhez szükséges forrásokat.”

Az Országgyűlés Idegenforgalmi Bizottságának állásfoglalását idézi a tudósító – még 2002-ből. A 2/2002-2006-os számút. S teszi ezt annak kapcsán, hogy jajsztót rögzít a szilvásvárad i objektum üzemeltetőjének székházában tartott sajtótájékoztatón, az Egererdő Rt. erdészeten.

Százötvenmillió forint támogatás a mostani százmillió mellé. *Pallagi László* vezérigazgató szerint ennyi pénz már elegendő lenne, hogy az ország összesen 14 keskeny nyomközű vasújtjának működése nem nyereséges, hanem csak nullszaldós legyen. Megáll kezembn a toll. Nincs három napja, hogy olvastam valami átadásról, tán épp idegenforgalmi természetűről itt a régióban – sétaút, vagy tanösvény? – százmilliót fizettek érte. Az évi egymillió utast – jobbára iskolás csoportokat, gyerekekkel kiránduló családokat – szállító kisvasutak egész éves működéséért megvészharangot kell kongatniuk az erdőgazdaságoknak!

– Sztrájkolhatnánk célunk eléréséért mi magunk is – mondja *Berki Zoltán*, a Nagyborzsöny-Szob Erdei Kisvasútért Közalapítvány kuratóriumi tagja –, de az erdészember nem sztrájkoló fajta. Meg aztán – mutat az ablaküvegen túl épp a Szilvi, a gőzmozdony-húzta sze-

relvény beálltát várók tömegére – mit szólnának ezek a gyerekek itt, ha száz kilométerről idejőve csak egy táblát találnának, hogy mi most sztrájkolunk?

Igazat adok neki, s belátom: tényleg nem ez a megoldás. Mint ahogyan nem megoldás a vonatjegy árának emelése, és kiváltképp nem megoldás az erdei vasutak felszámolása sem. Mint a nyereségcentrikus erdőgazdasági tevékenység hátramoszdítójaé.

– A kisvasutak részét képezik az erdők közjóléti funkciójának – kapcsolódik a diskurzusba *Korék Károly* erdőmérnök, aki az Országos Erdészeti Egyesület Kisvasút Szakosztályának elnöke. – Hogyan tehetnék meg, hogy megszüntessük az üzemelésüket? – Példákat hoz fel a hájában erősen őszülő szakember, nem is túl rég megszüntetett vonalakról, amelyeknek visszaállításáért ma már úgymond fél karjukat is hagynák levágni az ott élők. A Fennsíkrol az ötvenes években még napi forgalomban üzemelő szárnyvonalat a régi nyomvonalon ismét megépítendő, pályázatot nyújtottak be a szilvásvárad iak – nem nyertek. Pedig felújították volna benne a ma már csak kevesek emlékében élő, legendás hírű siklót is...

– Nem hangulatot akarunk kelteni – hallom már másodsorra *Pallagi László*tól. – Azt szeretnénk csak –, hogy a sajtó nyilvánossága révén meghallja jajsza-vunkat a nagyközönség.

Előkerül aztán valahonnét a Ház Idegenforgalmi Bizottságának már idézett

okirata is, de hiába! Az állásfoglalás csak állásfoglalás, és semmire nem kötelezi még az azt kialakítókat sem!

Idegenforgalom és kitörési pont... Valahogy úgy hozta a véletlen, hogy erdei kisvasutak Észak-Magyarországon és délnyugaton vannak ebben a hazában. Egyik fertály sem dicsekedhet kimagasló gazdasági eredményekkel, de még csak kilátásokkal sem. Hacsak épp az idegenforgalmat, mint kitörési pontot nem tekintjük annak.

Százötvenmillió forint – csengenek a fülemben *Berki Zoltán* szavai, pedig már hazafelé lavírozok autómmal az országút kátyúi közt – nevetségesen kis tétel a központi költségvetésben. Pedig nekünk, ellentétben pl. a Volán vállalatokkal, a pályát is magunknak kell kiépítenünk és karbantartanunk. És a követelmények hihetetlenül szigorúak!

Tanácsztalan vagyok. Tanácsztalan, mert magam sem tudom, milyen érveket kéne fölhozniuk derék erdészeinknek, hogy túl a dobhártyákon az érintettek értelméig hatolhassanak általuk. De valahány ütőkártyájuk csak volt, mindet kijátszották már.

Egy négypárti konszezuson alapuló költségvetési módosítást... ha csak azt az egyetlent nem még...

Mert ellenkező esetben tényleg kialakszik a tűz Szilvi – meg a többi kisvasúti mozdony – gőztartálya alatt...

(Forrás: *Az Európai Unió Agrárgazdasága*)

Hubai Gruber Miklós

Tájékoztatás

Az Erdészcsillag Alapítvány 2005/2006. tanévre Erdészeti Ösztöndíj Pályázatot hirdetett három kategóriában:

1 fő egyetemi hallgató 1 fő szakközépiskolai tanuló 1 fő szakiskolai tanuló részére.

Összesen 7 pályázat érkezett be, melyből a:

NYME Erdőmérnöki Kar (Sopron)	3 pályázatot
Kiss Ferenc Szakközépiskola (Szeged)	1 pályázatot
Dráva Völgye Középiskola (Barcs)	2 pályázatot
Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola (Ásotthalom)	1 pályázatot

küldött.

A beérkezett pályázatokat az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma 2005. július 22-i ülésén értékelte és az alábbi döntést hozta:

egyetemi hallgató kategóriában	Kálmán Miklós (Sopron)
szakközépiskolai tanuló kategóriában	Városi Kristóf (Barcs)
szakiskolai tanuló kategóriában	Fodor Kálmán (Ásotthalom)

részesült ösztöndíjban.

Az ösztöndíjra jogosító okirat ünnepélyes keretek között, az érintett iskola tanévnyitóján kerül átadásra.

Gémesi József
az Erdészcsillag Alapítvány
Kuratóriumának elnöke

Rókabunda

Van aki fanyalog, van aki örül, hogy a rókákat sikerült mentesíteni a veszetségtől. Ez valóban a rókák elszaporodását okozhatja, ami sokaknak öröm, sokaknak aggály. Öröm azoknak, akik nem restek téli hajnalon vadászni az egerésző rókára, holdvilágos éjjel csalsíppal hívják puskacsó elé a ravaszdit. A körvadászat után az fizeti az áldomást, aki a fácánok, nyulak mellett rókát is lőtt. Dicselkedhet vele, prémjéből pedig kucsmát csinál hitvesének. Nagyobb passzió ez, mint terepjáróval kiautózni a magasleshez, és az ott kiszórt kukoricára oda tóduló vadászók, szarvasok közül néhányat lepuffantani.

Aggályos viszont, hogy a több róka kárt okoz a védett állatok elpusztításával. De hát azért vannak a vadászok, hogy a

bővülő vadászati lehetőségükkel élve féken tartsák az elszaporodásukat. Sajnos ezt bizony akadályozza a vadászati törvény (1996. évi LV. törvény) durva (és ostoba?) rendelkezése, amely szerint a bérelt vadászterület szerződését nem hagyja jóvá a hatóság, ha „nem biztosított, hogy a vadászterületen egy vadászra legalább száz hektár vadászterület-hányad jusson”. (Óh édes anyanyelv!) Eszerint inkább kevesebben vadásszanak, nagyobb zsákmányra szert téve, mint többen, de szerényebb eredménnyel. Ezzel sok vadászni szándékozót kizártak a törvényalkotók, többek között a rókára való vadászat lehetőségéből is.

Javaslom, hogy a rókák szaporodásának arányában engedélyezze a hatóság a vadászok „szaporodását” is. Gondolom, e diszkriminatív paragrafus (18. §.) egyébként sem illik az oly fennen hangoztatott európaiságunkhoz.

Reményfy László

Habler Tibor:

Öreg körte

Pataknak peremén
Vadkörte fájának lombja
Megöregedve tekint a völgyre.
Búsan néz a meder fenekére:
Nem látja pataknak habján,
Nincs, hol oltsa szomját,
Megmossa lábát.
Szorgos hangyák csiklandozzák,
Szeretnék mosolyát,
Régi pillantását.
Virágba borulva idézi a múltat,
Mikor még pihent alatta,
Ki álmát múlatta.
Méhék hada cirógatja:
El ne aludj örökre,
Virágcsokor vagy még megöregedve,
Pataknak öre, ligetek szépe:
Öreg körte!

Győzött a természet

A vándorgyűlést megelőzően ismerkedtem a bemutatóhelyekkel. Egy ilyen út alkalmával kora reggel Sümeget elhagyva autóztam Kám felé, amikor vadászó egerészölyvre lettem figyelmes. Az út felett csapott le egy – mint később kiderült – mezei verébre. A zuhanó-bombázás eredményes volt, de légi vadásznunk túl sokat veszített magasságából, és telibe kapta egy velem szembe jövő mikrobusz. A madár a szélvédőnek vágódott, onnan pedig az aszfaltra festett fehér csíkra hupant. Mozdulatlan volt, így joggal gondoltam, hogy az ütközés végzetes. Félkeztem, s máris nyúltam a fényképező-

gépemért, hogy megörökítem a technika győzelmét a madár felett. Ám mire a madárhoz értem, már a hátsó farktollain ült, kábultan támaszkodva félig kiterjesztett szárnyaira. Annál jobb, gondoltam, így nem kell élettelenül fotózni. Mikor elkészült a portré, megfogtam a szárnyvéget, és a szalagkorláton át az árokba akartam lendíteni. Igen ám, de ökelme már túljutott a „részámoláson” és ahogy megemeltem, hirtelen erősen verdesni kezdett a szárnyaival. Nem számítva a hirtelen szabadulni akarásra, kitépte magát a kezemből, és a földön verdesve az út túlfelére igyekezett. De ma rossz napja

volt a madárnak. Mert alighogy a szemben lévő sáv közepére ért, a közeledő mikrobusz már nem tudott megállni. A vezetőnek csak annyi ideje volt, hogy kerékközre vette a ragadozót. A művelet sikerült, de a koppán hangból ítélve ez a második menet sem maradt el megrendítő ütés nélkül.

Kétségbeesett gépkocsivezetőnk megállt, és szabadkozni kezdett, hogy már nem volt többre lehetősége. Látva kezemben a fényképezőgépet, valószínűleg feltételezte, hogy bensőségesebb a viszonyom a madárral. Megnyugtattam, hogy a lehető legjobban oldotta meg a helyzetet.

A levegő bajnoka ismét felvette az előző gépkocsitól kapott ütés utáni kókadtt testhelyzetét, és zavartan pislogott a fényképezőgép lenscéjébe. A fénykép elkészültével ismét kísérletet tettem, hogy biztonságba helyezzem a madarat. Ezúttal sikerült. Odaballagtam a tíz méterre fekvő verébtetemhez, s noha tudtam, hogy agyrázkódás után nem tanácsos az étkezés, felemeltem és a pihegő ragadozó elé pottyantottam.

Késő délután visszafelé jövet megálltam és izgatottan keresgéltem a bokrok között. Ám hullt teteme helyett hullt helyét találtam. Győzött a természet!!

Pápai Gábor

Még kókadtt az öreg egerészölyv tojó

**Hirdessen az
Erdészeti Lapokban!**

Vendégmunka tanulsággal

Az erdő, az élővilág sokszínűsége már gyermekkoromban lenyűgözött, így kezdetben magam is erdésznek készültem Sopronba. Leginkább a madarak világa keltette fel érdeklődésemet és gyakorlatilag 10 éves korom óta folyamatosan, az iskolák mellett is jelentős időt töltöttem megfigyelésükkel, egy-egy ökológiai program keretében pedig célzott kutatásokkal.

A biológiai diverzitás és a környeztudományok átfogó megismeréséhez azt tanácsolták – ha tehetem mégis Debrecenbe menjek tanulni. A sors úgy rendezte, hogy végül is valóban a Debreceni Agrártudományi Egyetemre nyertem felvételt és kaptam környezetgazdálkodási agrármérnök diplomát 2004-ben. Az oklevél megszerzését követően abban az évben sem állt az ország olyan fokon, hogy a frissen végzett diplomásokat könnyen munkapiacra helyezze. Ellenkezőleg! Pont ott, ahol a szakmát gyakorolhatná az ember volt (van) létszámleépítés és ezzel együtt létszámstop. Egy nemzeti park, egy tájvédelmi körzet, vagy bármely helyen ahol esélyes lett volna, hogy munkát kapjak, sajnos mind kudarcba fulladt, az említett megszorítások miatt. Közben persze nem adtam föl a reményt, más ajtókon is próbálkoztam. Interneten keresztül jött is egy lehetőség, hogy az oslói egyetem keres munkatársakat pár hónapra az ökológiai csoportjába, ahol odulakó énekesmadár viselkedésével foglalkoznak. Így kerültem hát ki Norvégiába. A repülön, amikor elhagytuk Ferihegyet még azon tanakodtam, vajon tényleg

ennyire könnyű lenne itthagynom a hazámat, mert a gazdasági helyzet távozásra kényszeríti az embert a jobb boldogulás reményében. Arra már időközben rájöttem, hogy a szellemi tőkével rendelkező emberek nagyon nehezen tudnak itthon boldogulni.

Elutaztam tehát a fenyvesek és a halászok országába, hogy egy kutatócsoportban dolgozzam, végtére is egy euró azért valamivel mégis jobb, mint egy forint (Norvégiában egyébként korona a hivatalos fizetőeszköz, de esetemben euróban mérték a munkát). A munka oroszlanrészét a terepen töltött tevékenység töltötte ki.

A hely ahol dolgoztunk Oslótól kissé északnyugatra, egy kis település (Daeli) közelében feküdt, döntően idősebb luc-

és erdeifenyővel körülvéve. A táborhelyünk tulajdonképpen egy kisebb domb tetején volt. Belga társammal a saját sátrunk volt a szállásunk. Ebben az erdőben helyezkedett el az a 600 db B-típusú cinegeodúból álló telep, ahol a megfigyeléseket kellett elvégezni. Itt nem karcoknak szíveket az élő fába, nincs szemeteles. Valószínűleg a kultúrált magatartásnak tudható be az is, hogy a madárodúkat akár mellmagasságban is el lehet helyezni a fán, mert senki sem fogja megromálni, vagy ellopni azokat. Ez a hazai gyakorlatban véleményem szerint aligha működne. Érdekes volt még az a megoldás is, hogy az odúnyílás szélére egy drótröstélyt erősítettek hogy a harkály ne tehessen tönkre azt.

A kutatási program a madarak territoriális viselkedése köré csoportosult. A konkrét feladat az egyes madarak egész napos nyomon követése és időszakos tartózkodási helyük térképre rögzítése volt rádiotelemetria alkalmazásával. Emellett mind az éneklő szén- és kékcinegék egyes revírpontokon történő énekgyakorlásának rögzítése volt a feladatunk. Ez azt jelentette, hogy naponta valamivel több mint 18 órát dolgoztunk, mivel már jóval a madarak ébredése előtt kelniünk kellett (4³⁰-kor). A feladat izgalmasnak ígérkezett, új helyen olyan módszereket próbálhattunk ki a gyakorlatban, olyanokat, amelyek a hazai kutatási gyakorlatban még gyerekcipőben járnak. Ez eddig rendben is volt. Az idő múlásával azonban sorjában jöttek a problémák, amik – mint kiderült – kezdték ellehetetleníteni

Dr. Wass Albert erdőmérnök is volt

Vargha Domokoson kívül még egy híres íróra is büszke lehet az erdész, mert gróf czegei és szentgyeydi Wass Albert, a románok által irodalmi munkássága és izzó magyarsága miatt már 1945-ben halálra ítélt kiváló író erdőmérnök is volt.

Alig múlt el tizenegy éves, amidőn a trianoni békediktátum Erdélyt és a Partiumot Romániához csatolta, így erdélyi birtokaik is román uralom alá kerültek.

Középiskolai tanulmányait Kolozsváron végezte. Az érettségi letétele után Debrecenben a Pallagpusztai Gazdasági Akadémián mezőgazdasági, a Hohenheim-i Erdészeti Főiskolán erdőmérnöki, a párisi Sorbonne-n kertészti képesítést

nyert. Széles látókörét az otthon kapott nevelésének, a három felsőfokú képesítésének, és az életet nyitott szemmel végzett vizsgálódásainak köszönhetette. Páris után hazament Erdélybe, ahol a románok által a családnak meghagyott kétszáz kataszteri holdas birtokán folytatott gazdálkodást, itt kezdte meg írói munkásságát.

1944-ben Erdélyből emigrált, előbb Németországban, majd az ötvenes évek elején Amerikában talált kenyérkeresetre. Közben irodalmi munkásságát folytatta. Több novellájánál kicseng az erdészszív és az erdő iránti szeretete. Egyik novellája a „Havasi fa”, amelyben a fenyves és a bükkös között egyedül álló kőrösfű bánatát, hogy nem tudja mi-

ért is van a világon, és az álló bükkfák reszketését a közeledő fejszecsapások hallatán, amelyek a közeli „halálukat” jelzik, szemléletesen írja le.

Honvágya mind erősebben jelentkezett és 1996-ban beadott honosítási kérelmére a Horn-kormány csak sok huzavona után egy évre adott részére tartózkodási engedélyt, ami úgy elkésérítette, hogy 1998 februárjában 90 éves korában önkézevel vetett véget életének.

A közeljövőben történik mellszobrának leleplezése, amelyen az erdész az képviselhetné magát.

(Forrás: Wass Albert: Magyar örökségünk 2002)

Dr. Kollwenz Ödön

ottani helyzetünket. Legelsőként, pár nappal az érkezésünk után közölték: sajnos nem tudnak (nem is akartak?) velünk szerződést kötni, mivel ezzel „hatalmas papírmunkát” jelentenénk számukra.

Ezzel, gondolom, mindenki számára érthetővé vált, hogy munkánk után járó fizetésünk gyakorlatilag zsákbamacska volt. Ettől ugyan tartottunk, de a projektvezető bizalmat kért. Végül is csak az oslói egyetem post. doc. alkalmazottja. Volt még néhány „apróság”, amit szintén a helyszínen hoztak tudomásunkra, például azt, hogy tulajdonképpen még semmi eszköz sincs beszerezve, ami az ott tartózkodásunkhoz szükséges, ezért 2 napig kellett Oslóban kóvályognunk. Az már csak hab volt a tortán, hogy a gázpalcot (is) velünk akarták kifizettetni. A téveszméket, hogy nekünk bármilyen eszköz beszerzésébe anyagilag kellene beszállni, szerencsére még csírájában sikerült elfojtani. Így tehát tovább dolgoztunk és lassan eljött az első hétvége is. Társammal elterveztünk hogy elmegyünk a fjordhoz és készítünk néhány képet. Reggeli indulásunknak azonban hamar befellegzett, mert főnökünk közölte: „elfelejtettem mondani, hogy hétvégén is dolgoznotok kell!” Erre számítottam a leg-

kevésbé. Nincs szerződés, nincs rögzítve hány órát is kell valójában dolgoznunk (normális esetben ott is 8 órát dolgoznak, ez természetes) és még a hétvégén sem tudunk pihenni a folyamatos gyaloglás után, viszont ha fizetést akarunk, akkor sajnos túrnunk kell helyzetünket.

A munka továbbra is érdekes volt, de azt hiszem könnyű elképzelni azt az érzést, amikor talonban van, hogy a nulláért dolgoztatnak.

Csakhamar megtudtuk azt is, hogy számukra a „külföldiek” alkalmazása sokkal kifizetődőbb, mivel a norvég munkaerő körülbelül a háromszorosába kerül. A hazai kezdő fizetésekhöz képest viszont még ez is nagyságrenddel jobb.

Említést érdemelnek még az élelmiszerek is, amelyek a magyar áraknak csaknem 4 szeresei. Még az alapvető élelmiszerek (pl.: tej, kenyér) ára is nagyon magas. Gyakorlatilag egy másfél hetes normális étkezés kiadása körülbelül az itthoni minimálbérenek felel meg! Sajnos a kiutazás előtt nem tájékoztattak minket megfelelően az ottani árakról, illetve csak annyit kaptunk válaszul, hogy a kinti árak (az alapélelmiszereket illetően) „nagyjából” a hazainak felenek meg. Ott persze kiderült; nemhogy nagyjából nem felel

meg, hanem körülbelül hatszorosa az árkülönbség.

Ahhoz, hogy valamennyi jövedelmet mégis csak haza tudjunk vinni, elhatároztuk, hogy előbb hazajövünk. Arányaiban ugyanis kevesebb idő alatt is többet kaptunk, mint amennyit élelmre kellett költenünk, de ha végig maradunk, akkor az összes jövedelmünket feléltük volna. „Munkáltatónk” persze a nemtetszését nyilvánította ki, mire elmondtuk, tulajdonképpen miért nem éri meg nekünk itt tovább dolgozni. Természetesen félő volt – szerződés hiányában –, hogy így a beígért fizetésből semmi sem lesz, ezért csak nyomós indokkal tudtunk elszakadni onnan.

A hazafelé vezető utam nagyon viszontagságos volt, de legyen elég annyi, hogy szerencsésen hazaértem. Az út tanulsága legfőképpen talán az, hogy egy jól hangzó rövid távú „szerződéses” munkát sem szabad addig elvállalni, amíg nem tisztázott az összes (terepi és egyéb) körülmény.

Ebben az esetben természetesen nem tudhattuk, hogy a jól hangzó ígéretek mögött mi is rejtőzik valójában.

Kovács Dávid

Nagy István: Nyugati fogságban

(Erdőmérnök-hallgatók és erdőmérnökök nyugati hadifogságban)

Ötven évvel a második világháború vége után jelent meg Nagy István erdőmérnök visszaemlékezése erdélyi meneküléséről, katonaeletéről és naplószerű feljegyzése az amerikai és francia hadifogolytáborokban átéltekről. Az általa név szerint felsorolt hadifoglyok között nyolc erdőmérnök hallgató, egy egyetemi tanársegéd (erdőmérnök és három bányamérnök-hallgató) voltak. Minthogy a könyv szerzője más században volt, így nem tudhatta, hogy Ecsedy Sándor velem együtt kínlódta végig a hadifogoly élet minden nehézségét.

Hadifogsága Tirschenreuth-ben kezdődött, amikor is az amerikaiak a falut elfoglalták. A néhány heti rács mögötti és szabad ég alatti tartózkodást a Német- és Franciaországban telepített amerikai fogolytáborok zárt élete követte. A fogságba esés kezdeti nehézségeinek elmúltával a körülmények és az ellátás fokozatosan javult. A franciaországi *Vauves*-i amerikai fogolytáborban az ellátás az amerikai katonákéhoz hasonló volt, így megvolt a remény, hogy a „drótkerítéssel” történt bezártság aránylag könnyen lesz elviselhető.

Sajnos ez csak hiú remény maradt, mert a *Vauves*-i tábort az amerikaiak július elején a hadifoglyokkal együtt a franciák részére átadták. A francia parancsnokság első dolga volt, hogy a tábor ellátását biztosító amerikai élelmet elszállítsák. Érdemes végigkövetni a szerző naplószerű feljegyzéseit. Ezekből megtudhatjuk, hogy milyen volt a „gloire” nemzetének „emberséges” viselkedése, amely olyan „ellátást” biztosított a foglyok részére, amelynek a következménye lett a hadifoglyoknak a tartós éhezés következtében történő sorozatos elhalálása.

Minthogy a francia katonai egyenruhák színe a magyaréval tökéletesen megegyezett, kötelezték a tábor foglyait a csaknem új egyenruhák leadására. Így alsóruhában kellett – a míg a táborparancsnok le nem állította – a „Flaggenparadera” (zászló fel- és levonás) felsorakozni.

Az 1945. július 3-tól november 23-ig tartó francia fogságot három táborban töltötték le. A leghosszabb tartózkodás a Poitiers-i fogolytáborban volt, amelyben a foglyok már annyira lefogytak és legyengültek, hogy a legnagyobb részük

„Dienstunfähig-ek” (munkára alkalmatlanok) lettek. Ezeket a franciák az amerikaiaknak visszaadták és a Bolbeck-i feljavító, onnan a Mailly le Camp-i elbocsátó táborba szállították őket. Innen 1946. március elejétől kezdődött meg a foglyok hazaszállítása. Erdőmérnök-hallgatók elhalálózásáról nem szereztünk tudomást.

Néhány megjegyzés:

E sorok írója is a könyvben felsorolt valamennyi hadifogolytáborban a „lakója” volt és igazolja a könyvben leírtakat azzal a megjegyzéssel, hogy a szerző akkori fiatalsága (II. éves emh.) és az azóta eltelt ötven év az eseményeket némiképpen megszépítette. Sorsunkat láttuk bajtársaink naponkénti pusztulásában. Ezért, amint lehetett, munkára mindig jelentkeztem. A leghosszabb volt az 1945. szeptember 8-tól október 1-ig tartó fakitermelés, amelyre hatan jelentkezünk, erdei kalibában laktunk, örünk nem volt, így szabadnak érezhettük magunkat.

Mind az amerikai, mind a francia fogolytáborok német vezetés alatt voltak, amely az amerikai illetve francia parancsnokság rendelkezéseit hajtotta végre.

Nagy kollégánk könyve 1995-ben Kasposvárott – sajnos csak 500 példányban – jelent meg.

Dr. Kollwenz Ödön

Könyvismertetés

**Major Richárd: Vadváltók.
Egy magyar természetjáró-vadász
British Columbia vadonában.
PÜSKI Kiadó, Bpest 2000. 1–280.o.**

Az 1956-os szabadságharc után Kanadába kivándorolni kényszerült szerző könyve címében vadászkalandokat ígér. Többségében az is, de ennél sokkal több. Egy életút rajzolódik ki a könyv lapjain, amiben benne van a budapesti Szent László Gimnáziumban érettségizett, majd 1949-ben a soproni Erdőmérnöki Karra felvett és diplomaszerezése után Devecserben erdészvezetői beosztást betöltő erdőmérnök élete. A Rákosi-időszak viszonyosságait átélő, tüzei lopásokkal, korrupcióval telített és ezek miatt az ÁVÓ-val is összeütközésbe került erdőmérnök kényszerű Kanadába vándorlásának és ottani megtelepedésének nehézségeit ismerhetjük meg a könyv lapjairól. Egy küzdelmes időszak korrajza is lehetne a mű, ha ezt nem fednék el vadász- és horgászélményei.

Megismerkedhetünk a számunkra egzotikusnak számító vadfajokkal, grizzly- és fekete medvékkel, császármadárfélékkel, hegyi kecskékkal és sok más vadfajjal. Elejtésük nemcsak kiváló vadászteljesítmény, de – mint az az élvezetes szövegből kitűnik – kitűnő fizikai erőnlétet, edzettséget, mostoha viszonyok és elkerülhetetlen megázások tűrését kívánja. Emellett pompás természetleírásokat olvashatunk olyan tájakról, ahol a nálunk jobbára parkokból ismert, ritkán erdeinkben is ültetett fafajok, 100 m-es magasságot közelítő duglászfenyők, cédrusok és egyéb fenyők jelentik az ősvadont, rajtuk kívül a lombosok kisebbséget képviselnek. Hegyvidéki tengerszemek, kisebb-nagyobb tavak, gyorsfolyású patakok és folyók zuhogókkal, tajtékzó vizekkel, mocsaras rétek, gleccserek, aranyásók elhagyott telephelyei, vállalkozó szellemű és bátor emberek tanyái, nehezen járható földutak és a természet ezerféle, soha meg nem unható jelenségeinek leírása teszi színessé olvasmányunkat.

Megjelennek a szerző /és a recenzens/ egykori évfolyamtársai és vadásztársai /Buday Géza és Soós Józsa/, valamint az egyetemen kitéleptült, vadászszenvetélyükről is ismert oktatók /Szy Furi, Baranyay Józsa/ is. Élénkíti a szöveget a kinti életforma kedves és meghitt emberi kapcsolatainak leírása.

A jó tollal író és magyarságához mindvégig ragaszkodó szerző könyve

nemcsak szórakoztató olvasmány vadásznak és nem-vadásznak, de egy tőlünk távol fekvő ország jellegzetes részének sokoldalú, színes ismertetése is. A számos akadály sikeres leküzdése igazolja a hajdani erdőmérnök-képzés sokoldalúságának hasznát, a műszaki tárgykörök elsajátításának előnyeit, és ez legyen figyelmeztetés mindenfajta reformáló törekvés számára.

Az élvezetes olvasmány erősíti magyar érzésünket, a bevezetőt a közelmúltban elhunyt kiváló erdőmérnök-író, Vargha Domokos, készítette. Ajánljuk mindazok kezébe, akik szeretik a vadászat és horgászat örömeit, és örömmel ismerkednek távoli vidékek természeti érdekességeivel, ráadásul kíváncsiak a kényszerből távolba szakadt magyar erdőmérnökök és családjuk életére.

(ismertette: **Dr. Szodfridt István**)

* * *

Hangay György: Ausztrália, Norfolk-sziget

Végül is ki és mikor fedezte fel Ausztráliát? Mi kell az ausztrál pitébe? Ki volt az első magyar, aki Ausztrália földjére tette lábát, és hogyan végezte be életét? Milyen a tipikus ausztrál, miért jó katonának az ausztrálok? Ki az a Matilda, és ki viszi őt táncba? Milyen ausztráliai vonatkozásai vannak az 1848-49-es forradalomnak és szabadságharcnak? Ki alapította a Victoria Borászati és Gyümölcs-termesztő Társaságot? Adnak-e borravalót egy ausztrál vidéki kocsmában?

A fentiekre, valamint sok-sok más izgalmas kérdésre is választ kapunk, ha elolvassuk Hangay György „Ausztrália, Norfolk-sziget” című könyvét. Ráadásul kérdésenként nemcsak egy választ, hanem mindjárt kettőt is. Az egyiket angolul, a másikat pedig magyarul. Merthogy a könyv kétnyelvű. A páros oldalakon angol, a páratlan oldalakon magyar szöveggel, miáltal a könyv két különböző, de egymásba fonódó célt is jól szolgál.

Egyrészt útleírás, mely betekintést enged a távoli, kontinensnyi ország földrajzába, múltjába, jelenébe, az ott élők szokásaiba, mentalitásába. Mind ezt teszi egy jó humorú, hosszú ideje Ausztráliában élő, de vitathatatlanul magyar ember nézőpontjából. Aki Magyarország és Ausztrália természeti adottságait, történelmét, társadalmi összefüggéseit egyaránt ismeri és értelmezni is tudja. Aki nemcsak magyar nyelven, hanem magyarul, azaz a ma-

gyar ember számára jól emészthető, élvezetes formában ír.

A könyv másrészt kiváló segédanyag az angol nyelv tanulásához, illetve a már meglévő nyelvtudás életben tartásához, fejlesztéséhez. Az egyes fejezetek nehézségi szintjei eltérőek, így különböző szintű nyelvtudással is sikerélményt nyújtó olvasmányok lehetnek. Mindenkor nagy segítség a szomszédos oldalon található magyar változat, ami az olvasónak megtakarítja a szótárolás gyakran hosszadalmas, nem ritkán kedvet szegő foglalatosságát. A könyvet térképek, fényképek, rajzok, angol-magyar szöszedetek, ausztrál szlengszótár, illetve nyelvtévesi teszt is színesítik.

A kötet a Globe Kiadó „Távolí tájak, közeli emberek” kétnyelvű sorozatában jelent meg. A sorozatban Hangay György két további könyve mellett (Új-Guinea, Új-Caledónia, Új-Zéland és Szigetek és zátonyok a Dél-Csendes-Óceánon) Angliáról, Kanadáról, Zimbabwéről, Peruról és Chiléről is olvashatunk.

Hangay György neve egyébként sem ismeretlen a magyar olvasók előtt. Zoológusként, természetbúvárként, muzeológusként a világ számos izgalmas, csodákkal teli vidékére eljutott. Útjai során bolygónk számos olyan szépségét is láthatta, amely ma már egyáltalán nem, vagy csak az eredeti töredékében létezik. Több, nálunk is megjelent munkájának (Tábortüzek a Dél Keresztye alatt – 1987, Ahol még kék az ég – 1998, Kuszkuszkó kókusszal – 1999) némelyikét manapság is megtalálhatjuk könyvesboltok polcain. Aki kezébe veszi könyvei bármelyikét, érdekes, izgalmas világba léphet be a szerző szakavatott idegenvezetésével, akinek mozgalmas, kalandos élete is jól visszatükröződik a lapokon. Akinek életszemléletét, ember és ember, valamint ember és természet viszonyáról vallott nézeteit is érdemes megjegyezni.

Csóka György

A lapot Magyarország legnagyobb
médiatitkosítója, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIATITKOSÍTÓ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

A Nyírerdő Rt. és a bioenergia program

2005. július 27-én a Nyírerdő Rt., az Országos Erdészeti Egyesület és az Alföldi Erdőkért Egyesület terepi bemutatóval egybekötött országos tanácskozást tartott mintegy száz fő részvételével az erdei apríték-előállítás aktuális lehetőségéről.

A meghívó szervezetek ezt az alkalmat egy szakmai ismeretterjesztő konferencia-sorozat nyitányának szánták, melyet további alkalmak követnek a két szomszéd megye gazdálkodóinak és a Megyei Agrárkamarak Erdészeti Osztályainak bevonásával.

A tagságon kívül meghívást kaptak a felhasználók, a potenciális vásárlók (AES Borsodi Energetikai Kft, AES Tiszapalkonyai Erőmű Kft, Mátrai Erőmű Rt., Mátészalkai Városi Fűtőmű, Ligetlajza Bioenergetikai Kft., Interspan Kft.), társerdőgazdaságok, erdészeti vállalkozók, magánerdő tulajdonosok képviselői, de az Erdészeti Tudományos Intézet és a Nyugat-Magyarországi Egyetem kutatói és professzorai is részt vettek és véleményeikkel segítették a közös problémamegoldást.

A rendezvényen előadást tartott *Kaknics Lajos*, a Nyírerdő Rt. vezérigazgatója, *Sári Zsolt* termelési osztályvezető-főmérnök és *Karl-Heinz Kranich* gépfejlesztő.

Az előadásokban elhangzott, hogy a Nyírerdő Rt. a minőségi fatermesztés során hagyományosan kialakított erdei választékainak csak kismértékű átcsoportosításával, de elsősorban a ma kevésbé hasznosított, úgynevezett vékonyfa aprításából nyeri a biomasszát.

Bíró Imre műszaki vezérigazgató-helyettes ismertette a bemutató területen folyó munkálatokat és az aprítógép illeszkedésének lehetőségeit az alkalmazott fakitermelési munkarendszerekhez.

A technológia fegyelmezett végrehajtása során a fakitermelés és az aprítás végzetével olyan állapotú vágásterület keletkezik, melyen az erdőfelújításának érdekében a talaj-előkészítés akár azonnal megkezdhető. Ezekben az erdőrészekben a kézimunka igényes vágástakarítás műveletét nem kell elvégezni, így a gallyégetése is elmarad, illetve aprítékká alakulva az erőműben kontrollált körülmények között hasznosul.

Az erdei vékonyfa-biomassza-potenciál elérésének első lépése megtörtént a vágásteren közlekedni képes, járva aprító gép üzembe helyezésével. A következő legfontosabb lépés a megtermelt áru logisztikájának kiépítése, hogy a az erdei apríték a legkevesebb

átrakási költséggel, a legkevesebb kiszóródási veszteséggel és a lehető leggyorsabban juthasson el a felhasználóhoz. Gyorsítva a készletforgalmat, javítva a likviditást.

A terepi bemutató meggyőzte a tanácskozás résztvevőit, hogy a gép műszakilag alkalmas a feladat végrehajtására. Kapacitása lehetővé teszi, hogy a térségi magánerdők területén megtermelt biomassa aprítását is tervbe lehessen venni, ha a terepi előkészítés a technológiának megfelelő. Az aprítógép műszaki paraméterei lehetővé teszik többféle szemcse-összetételű apríték előállítását, így az Interspan Kft. számára felhasználható minőség is termelhető.

Cserép János, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke hozzászólásában úttörő lépésnek nevezte a vágásteren is közlekedni képes aprítógép beszerzését, ami az elmúlt évtized legjelentősebb erdészeti gépberuházás az országban.

A bemutattott termelőeszköz felgyorsítja a fakitermelés folyamatát, segítve a 2005 május végén bekövetkezett széltörtött faanyag értékmentését, és a károsított erdőterület mielőbbi felújítását.

Kép és szöveg: **Sári Zsolt**

Ötven éve Szegeden

Kiss Ferenc szobra az iskolaudvaron

Jó kezekben az iskola zászlaja

Hihetetlen, de mégis igaz. Ötven éve költözött Szegedre az erdészeti oktatás.

A jubileumi ünnepséget méltóan rendezte meg a Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola és Kollégium tanári kara és diáksága. Az alkalomra kiadott emlékkönyv lényegében mindent tartalmaz, amit az elmúlt ötven esztendőről tudnunk kell. Azaz hogy mégsem. Mert a közel nyolcezer diák és tanár, aki megélte a szegedi éveket, csak ők érthetik meg a lélek mélységeit.

A találkozás öröme

Halápi Nándor iskolaigazgató bevezetőjében írja:

„Egy ötven éves fának rengeteg hajtása van, ám bármennyire is törekedtünk arra, hogy minden ágáról írjunk, meséljünk, be kellett látni ezt képtelenség lett volna megoldani. Kérem ne vegye zokon senki, ha általa fontosnak ítélt dolgok kimaradtak a könyvből, ne legyen sértő az, hogy természetesen nem mindenkit tudtunk megszólítani.”

Természetesen nem hívhatott meg a jelenlegi iskolavezetés mindenkit, de szívvel facsaró látvány volt mikor az 1955-ös évfolyam jelenlévői ölelték egymást.

Szép idő volt, jó idő volt ... itt is Szegeden.

Magyarossy József műsorvezető nyitotta meg az ünnepi műsort. Jelen volt Kozma József Szeged alpolgármestere, Wayda Imréné az FVM Kutatási Oktatási Főosztályának képviselőjében,

Duska József az OEE alelnöke, hogy csak a főbb notabilitásokat említsem.

Balog Milán az iskola egykori tanulója szavalt Gyula Gyula Nem menekülhetsz c. versét, majd Halápi Nándor iskolaigazgató emlékezett.

Máté Bence tavaly végzett hallgató természetfotós, aki a BBC

Wild Life Magazin Világversenyén az év ifjú természetfotósa díjat nyerte, vetített diaporámája színesítette az emlékműsort. Wayda Imréné a minisztérium által készített emléklapot nyújtott át, majd Duska József az OEE nevében az alkalomra csiszolt kristályvázával kedveskedett.

Ezután a társintézmények köszöntöttek a jubiláló iskolát.

A végzett tanulók nevében Pápai

Gábor emlékezett, majd szavalt Illyés Gyula Nem menekülhetsz c. versét.

Jubász Pál ötödéves tanuló vehette át ezután a Kiss Ferenc díjat. Ragyogó videovetítést láthattunk az iskola életéből, mely archív felvételek felhasználásával készült és amit Sövény Olivér 9. osztályos tanuló aláfestő zenéje tett még élvezetesebbé.

Megható jelenet volt, amikor az 1956-ban végzeteknek adtak át ajándékot az ez évben ballagó diákok.

A szeniorok névsora:

Ágh Miklós Pál, Bérces Helga, Bergyár János, Búza Miklósné, Czubók Tibor János, Császár Endre Mibály, Cserny István, Gácsi József, Gotyár Endre, Gulyás Antal György, dr. Hargitai László, Hege-dűs Dezső, Kolarovszki János, Kovács Zoltán, Megyeri János, Németh János, Répászky Miklós, Sárdi Ferencné, Sárossy Istvánné, Sempley István, Sipos Sándor, Sztankó Mária, dr. Tőkei Lajosné, Turi László, Varga Tibor, Zsom Lajos.

Dr. Hargitai László egykori szegedi diák, a Soproni Egyetem volt Faipari Mérnöki Kar dékánja szolt a jelenlévőkhoz.

A Szent György-téren ültetett emlékfafa hirdeti az utókornak, ahol Nádaskai Gábor volt igazgató mondott beszédet.

Az ünnepséget délután szakmai fórum követte, amelyet Klemencsics András főosztályvezető, Wisnovszky Károly ÁESZ főigazgató és Duska József a Bükki Nemzeti Park igazgatója tartottak.

További sikeres ötven évet kívánunk.

Kép és szöveg: Pápai Gábor

Halápi Nándor igazgató (középen) az elismerő oklevéllel

Duska József OEE alelnök nyújtja át az egyesület ajándékát

A szakmai fórum előadói. Balról: Wisnovszky Károly, Duska József, Sere Ferenc és Klemencsics András

Az első szegdi oklevelesek

Nádaskai Gábor fáültető beszéde

Generációk egymás közt

A születésnap tortája

Vendégségben Németországban

A német Waldjugend (erdészifjak) 18. találkozójára meghívták a mátrafüredi diákokat is. Az öt diák és a két tanárból álló delegáció a „Védegyelet a német erdőkért” ifjúsági szervezet rendezvényein vett részt. A mintegy ötszáz résztvevő Németország területéről verbuválódott. A tábor a Schweriner erdőben egy katonai gyakorlótér mellett működött, különböző gyakorlati feladatokkal. A magyar diákok egy feleslegessé vált vadvédelmi kerítés bontásánál serénykedtek. De nem maradt el a környék megismertetését szolgáló program sem. A csúcspont a Keleti tengeri kirándulás volt, különös tekintettel Usedom szigetére. Roland Migende a találkozó szervezője, e sorok írója meggyőződése szerint ez a program is segíti a két ország közötti ismeretek terjesztését.

kép és szöveg: **Roland Migende**

Kárpátaljai barangolás

Az Erdőbasználati Szakosztály által régóta tervezett kárpátaljai tanulmányút 17 fő részvételével 2005. 06. 05-18. között valósággá vált.

Az időeltolódás káros hatásainak kiűszöbölése miatt a program beregi akklimatizálódással kezdődött. A Fehérgyarmati Erdészet szervezésében a Szamoshat csodálatos tájaiban, erdeiben és népi építészetében gyönyörködhattunk. Végigjártuk az ún. szilvautat is. Elsőként a penyigei Lekváriumot tekintettük meg, majd egy Túr melletti vágásérett, védett, öreg kocsányos tölgyes erdőfenntartási problémáival ismerkedtünk.

Következő megállónk az Öreg-Túr és az Új-Túr szétválasztásánál kialakított műtárgynál (zsilip és fenékküszöb) volt.

A látnivalók közül természetesen nem maradhatott ki a sonkádi Európa-diplomás templom, a szatmárcsekei csónakvégű kopjafás temető, a csarodai népi épületegyüttes és a tákosi templom sem.

A túristvándi vízimalomban a molnárok valódi „molnárcsappal” kedveskedtek a résztvevőknek.

A felejthetetlen napot meleg szeretettel köszönjük Szalacsi Árpád erdészeti igazgatónak és helyettesének, Tóth Jánosnak.

Kárpátalja földjére érve először a Beregszászi Erdőgazdaságnál álltunk meg, ahol Iván Ivánovics Grib igazgató ismertette Kárpátalja és ezen belül a Beregszászi Erdőgazdaság gazdálkodását. Elmondta, hogy a 60,3 millió (603 ekm²) ha területű Ukrajnán belül Kárpátalja a legkisebb régió (megye), mintegy 1,4 millió ha-ral.

Az erdők területe 640 000 ha, a csökkenő legeltetés hatására folyama-

tosan nő. Fafaj-összetétel a következő: LF 40%; egyéb F 10%; B 30%; T 10%; egyéb keménylomb 10% körüli.

A fakitermelés 2 millió m³. Zömmel saját dolgozókkal és saját eszközökkel dolgoznak, de előfordul a vállalkozás is.

A bükkösöket, tölgyeseket többnyire természetes felújítógáccsal kezelik, a fenyvesekben kis kiterjedésű tarvágások után csemeteültetést végeznek.

A tájékoztatást követően többszöri megállással és a tájban való gyönyörködéssel Huszt környéki szállásunkra utaztunk.

Útközben több sós-szénsavas kutatforrást is láttunk, néhányat megkóstoltunk, ízük kissé a mi Salvus vizünkre emlékeztetett.

A Huszti Erdőgazdaság részéről C. P. Mamocsics igazgató fogadott, majd Bustyaházán – a régi magyar erdészeti központ – át Viskre utaztunk, ahol egy bükkös fakitermelést tanulmányozhattunk.

Kis kiterjedésű, széldöntéssel is érintett tarvágás volt, a tőtől való elválasztást, gallyazást és darabolást motorfűrésszel, a közelítést ukrán gyártmányú

csuklós traktorral végezték. A munkát munkácsi vállalkozó végezte.

A Huszti Igazgatóságot elhagyva Szinevér felé vettük utunkat a Talabor mentén. Égermező (Vilsányi) előtt rövid időre megálltunk egy kristálytisza forrásnál, melyből II. Rákóczi Ferenc is ivott 1711. február hónap 18-án. Emlékét 1896-ban állított tábla őrzi.

Égermező után található Kárpátalja egyetlen vízierőmű-tározója. Érdekesége, hogy csúcserőmű. A vizet – a csúcsidőn kívül termelt energiával – csöveken felvezetik egy hegyi tározóba, melyből csúcsidőben történik az áramtermelés, a Nagyágon lévő turbinákban.

A víztározó után Rókarétnél (Meresor) léptünk a Szinevéri Nemzeti Park területére.

Felsőkalocsán egy XVIII. századi görög-katolikus fatemplomban gyönyörködhattunk.

Szinevérnél (Alsó-Szinevér) jobbra fordultunk Szinevér Poljana (Felső-Szinevér) felé és rövidesen elértük a NP központját.

A tájékoztatást I. Sz. Gyerbak igazgató adta:

A parkot 1989-ben alapították, területe 40 400 hektár, tengerszint feletti magassága 500-1700 m. Igen változatos az élővilága és tájképi szépsége.

Fő látványossága a Szinevéri-tó, melyet egy 10 000 évvel ezelőtti földcsuszamlás hozott létre. Vizét 3 forrás táplálja, a többi ered az Ozerenka (Fekete – patak), mely a Talabor fontos baloldali mellékága.

A Szinevéri-tó vizét a múltban a tutajozáshoz is felhasználták. A faúszató műsajnos romos állapotban van, de a faúszatás múltjáról összeállított gyűjteményben elmélyülhettünk. A tutajok elleni partvédő mű is meglepően jó állapotú.

Szállásunk Alsó- és Felső-Szinevér között az Igazgatóság közelében volt.

Szent Jánoshoz fűződő vallási ünnepek, (mely szinte állami és nem is igen dolgoznak), ezért a mai programunk szervezőit külön köszönet illeti.

Szinevérből a Szinevér-hágón keresztül Ökörmező (Mizshirja) felé indulunk csodálatos tájon át az Ökörmezői Erdőgazdaság területére.

A Majdánkai (Majdan) Erdészetnél egy erdei iskolát tekintettünk meg, ahol a gyermekek csodálatos bábjátékkal kedveskedtek. Ezt követően rövid sétát tettünk az Erdészet csemetekertjében.

Továbbhaladva a Toronyai-hágó felé Felsőbisztra határában rövid sétát tettünk a Nagygagy egyik mellékágának víz-éséséhez. Ezt követően elindultunk a Vereckei-szoros felé. A Borzsa-havasok északi nyúlványain lévő Fülöpfalvi-hágónál ökörmezői kísérőink „átadtak” a Volóci (Volovec) Erdőgazdaság szakembereinek. A gazdaság munkájáról az ebéd alatt kaptunk tájékoztatást.

Ebéd után látogatást tettünk az ezeréves-émlékműnél, ahol főhajtással és a himnusz eléneklésével tisztelegtünk

őseink emlékének. Késő délután indultunk az Uklín-hágón át a Munkácsi Erdőgazdaság Szolyvai (Szvaljava) Erdészetének területére, ahol az éjszakát töltöttük.

Reggeli után a Munkácsi Fűrészüzemben tettünk rövid üzemlátogatást. Ezt munkácsi séta, városnézés és a vár meglátogatása követte. A résztvevőket egyaránt meghatotta az a helyszín, ahol Árpád vezér Verecke után először tábort ütött, és ott negyven napig pihent.

Munkácsot Nagyszőlős felé elhagyva a Nyírhalmi (Berezinka) Arborétumban tettünk sétát. Az arborétum területe 36 ha, a fás növények számára optimális klímával, 800 mm-es csapadékkal, alapítási éve 1957. 320-féle (faj és alfaj) exotikus fa- és cserjegyűjtemény található itt, ebből 90 fenyőféle (nyitvatermő).

A séta után utolsó helyszínünkre, a Beregszászi (Berehove) Erdőgazdaság dámos-vaddisznós vadaskertjébe bucsoltunk.

Érdekesség, hogy a dámok Guthról származnak.

Itt még egy utolsó tájékoztatást és bőséges ebédet kaptunk, majd elbúcsúztunk

vendéglátóinktól, akiknek szívességét ezúton is szeretnénk megörökíteni.

A már eddig is említett kárpátaljai kollégákon kívül *B.I. Murga* vezérigazgató úrnak, a Kárpátaljai Erdőigazgatóság vezérigazgatójának, *V. F. Popagyinyec* úrnak, az Ökörmezői Erdőgazdaság igazgatójának, *I. V. Cserbej* úrnak, a Volóci Erdőgazdaság igazgatójának, *M. V. Hutka* úrnak, a Szolyvai Erdészet vezetőjének és valamennyi, utunkat egyengető kedves munkatársuknak.

Külön kiemelt köszönet illeti meg *Andruszják Jaroszlav* urat, aki utunkat szervezte és végig figyelmes kísérőnk és tolmácsunk volt.

Tapasztalatok:

Kárpátalján bővül az erdő területe, szakszerű erdőgazdálkodás folyik. Az eszközellátás azonban nem mindig megfelelő. A privatizáció igazából most kezd elindulni, a kölcsönös előnyök alapján érdemes megfontolni egyes vállalatok alakítását, tőkekitelít.

Garamszegi István

Fotó: **Ormos Balázs**

Buda Ernő emlékére

2005. május 24-én a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtárban az olajos szeniorok hagyományápoló köre és az OEE Helyi Csoport közös rendezvényén került sor a „Gyökerek és lombok” portrészorozat 4. kötetének bemutatására.

Buda Ernő életének az eddigi legteljesebb leírását találja az olvasó a könyvben. A riport izgalmasan érdekes olvasmány, amelyből egy nagy tudású, mélyen humánus, minden iránt érdeklődő, a jövőben bízó ember arcéle bontakozik ki. A könyv a nem olajos szakemberek részére is izgalmasan érdekes és közérthető ragyogó geológiai, fúrási,

Szilágyi József riportalany

termelési összefoglalót is tartalmaz, így erdésztestvéreink is beleláthatnak az olajosok „szakmai világába”. De figyelemre méltóak a közölt precíz és alapos bányásztörténetek is. Ilyen közérthetően – de mégis szakmailag teljes mértékben korrekt módon – csak a legnagyobb tudású emberek képesek közölni gondolataikat.

Az igényes kiállítású könyv megvásárolható Nagykanizsán a Zalaerdő Múzeum-téri irodáján (*Tibanyi Gyula* titkárnál), Sopronban az Országos Erdészeti Múzeumban és Budapesten az Országos Erdészeti Egyesület irodájában (Fő u. 68.). Ára: 2000.- Ft/db.

Udvardy Géza

olajmérnök

Fotó: **Detrich Miklós**

Balról: *Udvardy Géza, Czupi Gyula könyvtárigazgató és Pápai Gábor*

Együtt a bányászok, erdészek

Selmecet idézték a Vackor várban

A kecskeméti kollégáktól ismét meghívót kaptam szakestélyre:

„Invitáció

Mi, akik mindannyian a selmeci szellem árpaléba áztatott emléiből szívtuk magunkba a tudást dicső Alma Materünk falai között, birtelen megvilágosodánk, és a komló szárához hasonlatosan csavaros agyunk végre megtalálta a módját, miképpen is lehetne méltóképpen kibasználni ama fényszerű sebességgel felépült kacsalábon forgó palotát, mit a pórnép egyszerűen csak Nyíri Erdei Iskola, avagy Vackor Vár néven ismer.”

Olykor, amikor azt érzem, hogy bizony döcög szakmánk szekere, mikor személyes egymásnak feszüléseket tapasztal az ember, felteszem magamnak a kérdést, hogy mi tartja mégis össze az erdészeket. Hát... többek között azok és olyan szakestélyek, mint amilyen a Vackor Várban volt. Emlékeztetül:

Szalagos tisztségviselők:

Praese:

Ugró Sándor, a Pinokkió

Major Domus:

Magyar Lajos, a Szextolattyú

Cantus Praeseselek:

Gácsi Zsolt, a Doki

Sipos István, a Sipi

Contrapunktok:

Szűcs Imre, a Lenin

Dánfy László, a Bubu

Fuchsmajor:

Stefának Zoltán, a Gyorsulás.

A szakestélyeken mindig magam előtt látom a hajdanvolt selmeci diákokat, akik a füstös kocsmákban múltatták az estéket, mert nem volt kedvük hazamenni a hideg bérleménybe. Így hát befűtöttek maguknak, s a jókedv, a baráti kör kialakította azt a koreográfiát, melyet Szakestélynek nevezünk.

Mivel pedig selmeci őseink alapos FIRMÁK voltak, hát megfelelő regulát hagytak számunkra, miképpen is illendő az efféle vigalom. Mi sem fogunk másként tenni, ezért egyszer s mindenkorra kijelentjük, hogy a vigalom kerete szakestély léssen, annak legszigorúbb szabályai szerint. Te, ki ezen invitáló czédulet a mi akaratumkból a kezedhez kapod, érezd át ennek a súlyát és nótával, felszólalással emeld a fényét estünknek.

Lélekölő, ideget borzoló elidegenedő társadalmunkban bizony jól jönnek ezek a szakestélyek.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Megtartó

Legyél fegyver, legyél dal.
De néma király sohase légy!
Lehetsz új és bölcs, mint az erdő,
légy huncut, vagy vidám is lehetsz,
csak szívedben erős renddel, fejedben is
fegyelemmel őrizd meg magad!

Jaskó István

KRAMPAMPULI

receptje, kb. 10 személyre

Hozzávalók:

1 koszorú füge, 20 dkg kimagozott aszalt szilva, 10 dkg mazsola, 10 dkg dióbél, 5 dkg mandula, 1/2 kg mandarin, gerezdekben, 1/2 kg narancs, gerezdekben (fehér húsa nélkül!), 7 dl rum (legjobb a kubai fehér, de lehet kommersz is ...), 1 dl tiszta szesz, 1/2 liter fehér bor (esetleg vörös), fahéj, szegfűszeg, cukor, karikára vágott citrom a forrást borhoz, kockacukor.

Elkészítése:

A feldarabolt aszalt és száraz gyümölcsöket 1/2 liter rumban, egy hőálló edényben beáztatjuk egy éjszakán át (a mazsolát egészben!).

Jó fűszeres forrást bort készítünk, víz nélkül félliternyit.

A tiszta szesz megiszínézzük egy kevés rummal.

Felmelegítjük a rumban áztatott gyümölcsöt, majd ráöntjük a forrást bort és a maradék 1-2 dl rumot.

Az edény tetejére sűrű szövésű rostát helyezünk, középre 10 db nagy kockacukrot (mokkásból többet!), lelocsoljuk a tiszta szeszrel és meggyújtjuk – flambírozás-szerűen. A bugyborékolva égő cukor szirup részben karamellizálódva lecsöpög az edénybe. A kékeslila lánggal égő felületű edényt leglátványosabb félhomályban tálni. Merőkanállal mérjük csészékbe a lé és a gyümölcs arányos keverékét.

Egyedi kiszolgálás esetén a tiszta szesz a csészébe kimért krampampulira üntjük, és ott gyújtjuk meg felszolgálás előtt.

Az Egri „Petrás Incze János” Kulturális Egyesület évek óta küzd a csángó-magyar kultúra fennmaradásáért, a magyar nyelv moldvai megőrzéséért.

Nem kis részben nekik köszönhető, hogy a Kárpátokon túl több településen beindult a magyar nyelvű iskolai képzés.

Sok, az Egyesület célját magáévá tévő tanító és tanár vállalja, hogy nyáron szabadidejében a Moldvában oktassa az apróságokat. Évente pedig egy-két 30 fő körüli kisdíj-csoport tölthet el jóvoltukból két hetet Hazánkban.

A nemes kezdeményezést segíti az OEE Egri Helyi Csoportja is.

Az idén június 24-én az EGERERDŐ Rt. támogatásával a felsőtárkányi kisvonattal utazhattak a résztvevők a Stimecz-házhoz.

Az erdész kísérek lelkes kalauzolása mellett ismerkedhettek az Erdészeti munkájával, gyönyörködhetnek a tájban, sétáltak a tanósvényen.

A programot az Egri Erdészeti által készített saját gyártmányú, bőséges ebéd zárta.

(Garamszegi)